

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Jan ŠICHAN

**Územní diferenciacie kolektivních sportů
v České republice**

**Space differentiation of collectively sports in the Czech
Republic**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce: doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.

Olomouc 2009

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a na základě literatury a pramenů uvedených v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 17. května 2008

.....

Poděkování

Děkuji doc. RNDr. Mariánu HALÁSOVI, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce a za cenné rady a připomínky, které mi poskytl.

Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, katedra geografie

Akademický rok 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

student

Jan ŠICHAN

Obor (studijní kombinace)

Regionální geografie

Název práce:

Územní diferenciací kolektivních sportů v České republice

Space differentiation of collectively sports in the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

Cílem bakalářské práce je zhodnotit pozici geografie sportu v systému geografických vědních disciplin a pomocí vybraných metod analyzovat prostorové rozložení nejdůležitějších kolektivních sportů (provozovaných profesionálně) na území České republiky. Výsledkem bude identifikace (případně i typologie) regionů s intenzivní sportovní aktivitou a regionů s nízkou sportovní aktivitou.

Struktura práce:

1. Úvod
2. Teoretický vstup, pozice geografie sportu v systému geografických věd
3. Metodika výzkumu
4. Stručný prostorový vývoj hlavních kolektivních sportovních odvětví
5. Analýza prostorové diferenciací kolektivních sportů na území ČR
6. Syntéza, nejdůležitější poznatky
7. Závěr
8. Shrnutí - Summary (česky a anglicky), klíčová slova - key words

Bakalářská práce bude zpracována v těchto kontrolovaných etapách:

- Studium literatury k dané tématice
- Rešerše relevantních zdrojů literatury
- Sběr informací a dat
- Zpracování analytické textové části (předběžně podle bodů 3-6 zadání)
- Syntéza – shrnutí nejdůležitějších poznatků

Rozsah grafických prací: cca 2-3 grafy, 2-3 mapy

Rozsah průvodní zprávy: 10 000 až 12 000 slov základního textu + práce včetně všech příloh v elektronické podobě

Seznam odborné literatury:

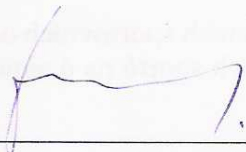
- BALE, J. 2003. Sports geography. London and New York, Routledge. Online – dostupné na <http://books.google.cz/books?id=sjwoQOyLABwC&printsec=frontcover>
- VYSTOUPIL, J., ŠAUER, M. 2005. Geografie cestovního ruchu. Brno, Masarykova Univerzita (Distanční studijní opora).
- ZUBRICZKY, G. 1996. Príspevok k analýze regionálnej diferenciacie Slovenska na príklade profesionálneho športu. Acta facultatis rerum naturalium Universitatis Comenianae – Geographica, č. 39, s. 247-2253.

Další literatura bude upřesněná individuálně, v průběhu zpracování práce.

Vedoucí bakalářské práce: doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce: 20. 6. 2008

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2009

vedoucí katedry

vedoucí bakalářské práce

OBSAH:

1.	ÚVOD	7
2.	TEORETICKÝ VSTUP	8
2.1	Územní diference	8
2.2	Vymezování pojmu sport	8
2.2.1	Dělení sportu	8
2.2.2	Profesionální sport	9
2.2.3	Sport, tradice, finance	9
2.3	Pozice geografie sportu v systému geografických věd	10
2.3.1	Fyzická geografie	11
2.3.2	Socioekonomická geografie	11
3.	METODIKA VÝZKUMU	13
3.1	Výběr sportů a ligových soutěží	13
3.2	Relativní hodnoty	15
3.3	Váhové indexy	15
4.	HISTORICKÝ VÝVOJ VYBRANÝCH KOLEKTIVNÍCH ODVĚTVÍ	17
4.1	Historický vývoj fotbalu	17
4.2	Historický vývoj ledního hokeje	18
4.3	Historický vývoj házené	19
4.4	Historický vývoj basketbalu	20
4.5	Historický vývoj volejbalu	21
5.	PROSTOROVÁ DIFERENCIACE KOLEKTIVNÍCH SPORTŮ	23
(ANALÝZA)	23
5.1	Fotbal	23
5.2	Lední hokej	25
5.3	Házená	27
5.4	Basketbal	29
5.5	Volejbal	31
6.	PROSTOROVÁ DIFERENCIACE KOLEKTIVNÍCH SPORTŮ (SYNTÉZA)	33
7.	ZÁVĚR	40
8.	SHRNUTÍ	41
9.	POUŽITÉ ZDROJE	42

1. ÚVOD

Hlavním cílem bakalářské práce na téma „Územní diferenciacie kolektivních sportů v České republice“ je zjistit, do jaké míry je sport na území České republiky rozmístěn. Jak velké zastoupení na mapě mají územní celky s velkými městy, jako jsou Praha, Brno, nebo Ostrava. Jak vypadá prostorové rozmístění jednotlivých sportů, přičemž pro popis jsou vybrány hlavní odvětví sportu v České republice: fotbal, lední hokej, házená, basketbal a volejbal. Dalším předmětem zájmu je zjistit návaznost přítomnosti sportů na ekonomické faktory. Nedílnou součástí je částečný časový vývoj a zjištění změn na sportovní mapě České republiky. Důležitým prvkem práce je zhodnocení pozice geografie sportu v systému geografických vědních disciplin a pomocí vybraných metod analyzování prostorového rozložení nejdůležitějších kolektivních sportů (provozovaných profesionálně) na území České republiky. Cílem bakalářské práce je identifikace (případně i typologie) regionů s intenzivní sportovní aktivitou.

2. TEORETICKÝ VSTUP

2.1 Územní diferenciacie

Územní diferenciacie jako taková je proces, při kterém dochází k rozdílům mezi jednotlivými regiony. Je to proces, jež se může vyskytovat v různých hierarchických úrovních a to jak v globálním, národním, tak i regionálním měřítku. Územní diferenciaci kolektivních sportů, lze jednoznačně zařadit do oblasti poměrně mladého odvětví a tím je geografie sportu, jež je součástí sociální a ekonomické geografie. Z hlediska lokalizace profesionálních sportovních klubů, patří mezi nejdůležitější faktory jejich rozmístění zejména tradice a materiální zajištění. Stále totiž existuje menší ochota investovat do rozvoje slabších regionů na úkor silnějších.¹

2.2 Vymezování pojmu sport

„Původní význam slova sport hledejme v latinském disportare – bavit se, rozptylovat, či v staroanglickém desport, disport – roznášet, bavit se. Je tedy zřejmé, že původní podstata sportu souvisí s rozptýlením mysli člověka, pobavením, odháněním dlouhé chvíle a zpestřením života.“²

V průběhu doby se však sport začal více organizovat a také specializovat, nárůst tak zaznamenal i sport profesionální, se svou návazností na výkon a ekonomický faktor.

2.2.1 Dělení sportu

V dnešní době se tak můžeme podle míry odbornosti na sport dívat ze dvou pohledů:

1. pohybová aktivita, jež je provozována ve volném čase
2. organizovaná pohybová činnost, jež je provozována závodně

Zejména druhý příklad chápání sportu, nám ukazuje sílící vliv komercializace a profesionalismu sportu.

Další možnosti jak hodnotit sport je podle charakterizujících přídavných jmen³:

- rekreační, výkonnostní, vrcholový, elitní
- soutěžní, nesoutěžní
- masový, alternativní
- profesionální, amatérský, poloprofesionální
- olympijský, neolympijský
- silový, rychlostní, vytrvalostní a apod.

¹ ZUBRICZKÝ, G. - Príspevok k analýze regionálnej diferenciacie Slovenska na príklade profesionálneho športu

² KRÁTKÝ, F. - Dějiny tělesné výchovy

³ SEKOT, A. (ed.), Leška, D., Oborný, J., Jůva, V. Sociální dimenze sportu

2.2.2 Profesionální sport

Profesionální sport je fenomén, který má mnohé dopady z regionálního hlediska¹:

- odráží ekonomické a společenské postavení regionu
- přispívá k životnímu standardu obyvatel
- je prostředkem tvorby veřejného mínění, spoluvytváří image regionu, a to prostřednictvím reklamy a medializace sportu

Sport stále více zasahuje do povědomí obyvatelstva a napomáhá tak k rozvoji regionální hrdosti. Je to právě sport, který napomáhá utváření povědomí o daném místě. Za příklad můžeme uvést spojování Amsterdamu s Ajaxem a ne s kanály, nebo si více lidí představí Dortmund jako domovinu Borussia, než jako někdejší centrum těžkého průmyslu. Byl to nejspíše sport, který vyvolal soucit nad Sarajevem jako olympijským městem, než nad jakýmkoliv jiným městem, jež bylo postiženo válkou na Balkáně.⁴ Dalším faktorem je přítomnost vlivných lidí, jež ovlivňují sport a naopak jim sport dodává na popularitě, za zmínku stojí třeba postava Silvia Berlusconiho, jež je předsedou vlády italské republiky a zároveň prezidentem fotbalového klubu AC Milán.⁴

V dnešní době přicházejí investice do sportu ze dvou hlavních zdrojů¹:

- místní, vnitroregionální
- vnější, mimoregionální, v tomto případě je rozhodujícím faktorem atraktivnost pro investory.

2.2.3 Sport, tradice, finance

V počátcích rozvoje sportu na našem území hrála nejdůležitější roli právě tradice. Byly to první kluby, jež sdružovaly ve větších městech kolektivy lidí, kteří byly rozhodnuty se sportu věnovat. Postupem času, kdy peníze začaly hrát ve sportu stále větší roli, se také začala vytrácet důležitost tradice, která byla nahrazena finančním zajištěním. Ukazuje se, že rozmístění profesionálního sportu není nikterak náhodné. Jako příklad si uveďme situaci v Německu, kde stále převládá na fotbalové mapě německé bundesligy silná pozice Porýní a naopak stále slabé zastoupení týmů bývalého NDR⁵.

Fenomén financí je nejvíce patrný ve fotbale a můžeme ho nejlépe dokumentovat na účasti některých klubů z malých měst, či dokonce vesnic v nejvyšších národních ligách jako třeba účast celku TSG 1899 Hoffenheim v německé Bundeslize. Tento klub pochází z vesnice, která má přibližně 3 300 obyvatel, ale díky finanční podpoře vlastníka a miliardáře Dietmara

¹ ZUBRICZKÝ, G. - Príspevok k analýze regionálnej diferenciacie Slovenska na príklade profesionálneho športu

⁴ Silvio Berlusconi - <http://www.financnici.cz/silvio-berlusconi>

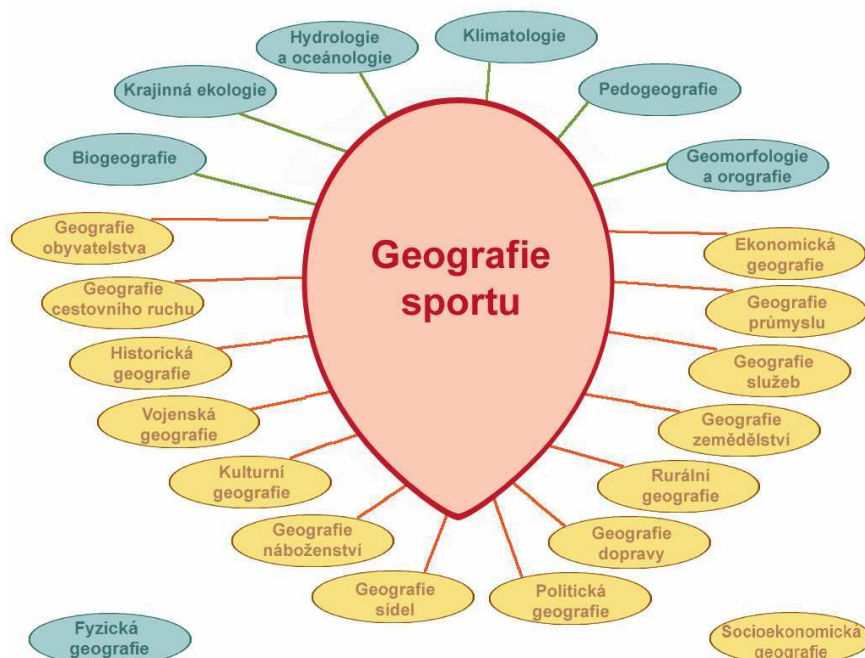
⁵ 1. Bundesliga kluby - <http://de.wikipedia.org/wiki/Fu%C3%9Fball-Bundesliga>

Hoppeho se tento klub dostal až do nejvyšší Německé fotbalové soutěže.⁶ V naší zemi se podobný počín povedl třeba celkům FK Chmel Blšany, 1. FK Drnovce, nebo AFK Lázně Bohdaneč. Jedno z nejznámějších spojení ekonomiky a sportu byla situace ve východomoravských Slušovicích, kde v této tehdy ještě vesnici s velmi prosperujícím zemědělským družstvem v sedmdesátých a osmdesátých letech, byl na vzestupu fotbal a pořádalo se tady mnoho sportovních událostí, jako třeba pořádání automobilových soutěží, kterých se účastnili i jezdci místního auto-motoklubu, nebo vybudování závodiště pro dostihový sport i s chovem anglických plnokrevníků.⁷ V dnešní době je vliv financí patrný hlavně také v motosportu, kdy se tento sport přesouvá i do destinací jako Bahrajn, Malajsie, Čína, Singapur, nebo Spojené arabské emiráty. K rozvoji sportu v Evropě určitě přispělo i rozšíření Evropské unie a volný pohyb sportovců jako pracovních sil mezi jednotlivými státy.

2.3 Pozice geografie sportu v systému geografických věd

Z hlediska postavení geografie sportu v systému geografických věd má geografie sportu nejbližší právě ke geografii cestovního ruchu.

Z pohledu zařazení geografie sportu do systému vědních disciplín geografie, lze geografii sportu z důvodu silného vlivu člověka zařadit do větve socioekonomické geografie, podrobněji do geografie ekonomické a geografie nevýrobní sféry, ale má samozřejmě svou návaznost i na celou řadu geografických disciplín vymezených.

Obr. 1 Základní geografické disciplíny a vliv na geografii sportu.

⁶TSG 1899 Hoffenheim - http://de.wikipedia.org/wiki/TSG_1899_Hoffenheim

⁷ ČUBA F., DIVILA E. – Cesty k prosperitě

SYSTEMATICKÁ GEOGRAFIE⁸

2.3.1 Fyzická geografie

Klimatologie – Klima je jedním z rozhodujících faktorů ovlivňující přítomnost některých sportů. Některé sporty se dají provozovat pouze v jistých klimatických pásech, jako příklad si uveďme lyžování či lední hokej. Také počasí ovlivňuje konání nebo přerušení některých sportovních akcí. Zkoumání vzdušných proudů má důležitou roli pro moderní sporty, jakými jsou sportovní letectví nebo parašutismus.

Hydrologie – Voda je nutným prostředkem pro lokalizaci různých sportů, jakými jsou windsurfing, sjezd na divoké vodě a jiné. Geografie sportu může ale působit i opačným směrem výstavbou různých kanálů, úpravou říčních koryt apod.

Geomorfologie – Terén a některé geomorfologické celky jsou lokalizačními faktory pro různé disciplíny, jakými jsou lyžování, horolezectví atd. V opačném směru působí geografie sportu tak, že například upravuje terén právě pro potřeby lyžování.

Biogeografie – Ovlivňuje a je ovlivňována chovem zvířat určených pro jezdecké sporty, jakými jsou dostihy nebo parkur.

Pedogeografie – Je spíše okrajovou záležitostí; nutnost přítomnosti půd potřebných pro existenci travních ploch určených pro sporty jako jsou fotbal, nebo golf.

Krajinná ekologie, geoekologie – Sport napomáhá určovat ráz krajiny, s tím jsou spojeny i negativní dopady, zejména masové lyžování

2.3.2 Socioekonomická geografie

Geografie obyvatelstva – Obyvatelstvo je nutným zdrojem pro provozování sportu, kde je možné sledovat jeho složení v různých disciplínách. Sport může ovlivňovat i pohyb obyvatel za sportem v rámci zaměstnání.

Politická geografie – Sport může být ovlivňován politickou situací, jakou byly olympijské hry v roce 1936 v Berlíně, bojkot olympijských her jednotlivými bloky za studené války na olympiádách v letech 1980 v Moskvě a 1984 v Los Angeles. Sport může být i nástrojem politiky a diplomacie, jako byla pingpongová diplomacie mezi Čínou a USA v 70. letech 20. století.⁹

Geografie sídel (osídlení) – Sport je lokalizován i do měst na hřiště, stadiony a do hal a napomáhá tak k vytváření vnitřních sídelních struktur.

⁸ vymezení geografických disciplín dle : KUBEŠ, J. – Úvod do studia geografie II. (Teoretická geografie)

⁹ Olympiády bez pravidel -

http://www.izurnal.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=1990&Itemid=89

- Ekonomická (hospodářská) geografie** – Profesionální sport je v dnešní době silně ovlivňován ekonomickými subjekty prostřednictvím sponzoringu a je zároveň prostředkem dalšího ekonomického zisku.
- Geografie průmyslu** – Sport může být do jisté míry spojován s průmyslem v dané oblasti, což se může projevovat v provázanosti týmu s konkrétním podnikem (Poldi Kladno, Chemopetrol Litvínov), nebo celým odvětvím (Detroit Red Wings, Edmonton Oilers).
- Geografie služeb** – Sport napomáhá rozvoji služeb v regionu ať už provozem samotným, tak v rámci subdodavatelských činností.
- Geografie dopravy** – S rozvojem sportu dochází i ke vzniku a rozšiřování nových sítí, tento proces však sebou může nést i negativní faktory.
- Geografie rekreace a cestovního ruchu** - Geografie služeb má velmi úzkou provázanost s geografii sportu, zejména při provozování aktivního sportu. Dalším faktorem je rozvoj cestovního ruchu pasivního, při konání různých akcí.
- Geografie zemědělství** – Dochází zde k zabírání zemědělských ploch ve prospěch výstavby hřišť, kácení lesů pro potřeby sjezdového lyžování.
- Rurální geografie** – sport na venkovské úrovni napomáhá k sebeidentifikaci obce.
- Kulturní geografie** – Srovnání národních, národnostních kultur napomáhá k identifikaci (Kanada – hokej, Brazílie – fotbal) národní hrdosti
- Geografie náboženství** – Sport pomáhá ke spojování různých náboženských zneprátelených stran, ale zároveň napomáhá v identifikaci různých týmů (Celtic F. C. – katolíci, Rangers F. C. – protestanti)
- Historická geografie** – Sport má svoji roli v čase i prostoru a napomáhá utvářet historické události a je jimi ovlivňován (OH 1936 – Berlín)
- Vojenská geografie** – Sport může být ovlivňován i z hlediska vojenského a to vznikem sportovních oddílů při vojenských oddílech (u nás Dukla, v Rusku CSKA)

3. METODIKA VÝZKUMU

Pro zjištění regionální diferenciace kolektivních sportů na území české republiky jsem si vybral 5 odvětví. Sporty byly zvoleny dle vlastního uvážení a dle popularity jednotlivých sportů, kde byly vybrány sporty s dlouholetou tradicí v České republice, jedná se o fotbal, hokej, házenou, basketbal a volejbal. Součástí metodiky je i srovnání se sezónou před 5 lety.

Pro zpracování bakalářské práce budou použity programy MS Word, MS Excel a program pro tvorbu map ArcView 3.3 s příslušnými datovými podklady. Pro grafické účely bude použito programu Adobe Photoshop.

3.1 Výběr sportů a ligových soutěží

Do analýzy byly vybrány jejich nejvyšší soutěže, které byly vybrány podle toho, jak se jim věnují oficiální webové stránky jednotlivých sportovních odvětví: pro fotbal 1. a druhá liga mužů a první liga žen, pro hokej extraliga ledního hokeje a 1. liga, pro házenou extraliga a první liga mužů a první liga žen, pro basketbal národní basketbalovou ligu a první ligu mužů a první ligu žen, pro volejbal extraligu a první ligu mužů a první ligu žen.

Jako statistické jednotky byly brány okresy (LAU 1).

Tab. 1 Zastoupení jednotlivých sportů v okresech ČR

LAU 1	F1	F2	FŽ	FO	HE	H1	LH	EZ	Z1	ZŽ	HA	BL	B1	BŽ	BA	EV	V1	VŽ	VO	SUM
Praha	4	3	2	9	2	0	2	1	0	1	2	1	3	2	6	1	2	3	6	25
Benešov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Beroun	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kladno	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	3
Kolín	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Kutná Hora	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Mělník	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1
Mladá Boleslav	1	0	0	1	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	4
Nymburk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	1	0	0	1	3
Praha-východ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1
Praha-západ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1
Příbram	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2
Rakovník	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
České Budějovice	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	4
Český Krumlov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jindřichův Hradec	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2	0	1	0	1	0	0	0	0	3
Písek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	2
Prachatice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Strakonice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1
Tábor	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1
Domažlice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

LAU 1	F1	F2	FŽ	FO	HE	H1	LH	EZ	Z1	ZŽ	HA	BL	B1	BŽ	BA	EV	V1	VŽ	VO	SUM
Klatovy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Plzeň-město	1	0	1	2	1	0	1	1	2	0	3	0	1	0	1	0	0	0	0	7
Plzeň - jih	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Plzeň-sever	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rokycany	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tachov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cheb	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karlovy Vary	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	3
Sokolov	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Děčín	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Chomutov	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	4
Litoměřice	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Louny	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Most	0	1	0	1	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Teplice	1	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Ústí nad Labem	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	1	4
Česká Lípa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jablonec nad Nisou	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
Liberec	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	1	2	5
Semily	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hradec Králové	0	1	1	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	4
Jičín	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Náchod	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Rychnov nad Kněžnou	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trutnov	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	1	1	2	0	0	0	0	4
Chrudim	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Pardubice	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	2	0	0	0	0	4
Svitavy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ústí nad Orlicí	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Havlíčkův Brod	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
Jihlava	0	1	1	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Pelhřimov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Třebíč	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Žďár nad Sázavou	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Blansko	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brno-město	1	0	1	2	0	1	1	0	1	0	1	0	0	2	2	1	1	1	3	9
Brno-venkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Břeclav	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	2
Hodonín	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Vyškov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Znojmo	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

LAU 1	F1	F2	FŽ	FO	HE	H1	LH	EZ	Z1	ZŽ	HA	BL	B1	BŽ	BA	EV	V1	VŽ	VO	SUM
Jeseník	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Olomouc	1	1	0	2	0	1	1	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	1	1	6
Prostějov	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	1	1	0	2	0	0	1	1	5
Přerov	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1	3
Šumperk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bruntál	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Frýdek- Místek	0	1	0	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	4
Karviná	0	1	0	1	0	1	1	1	1	0	2	0	0	0	0	0	1	0	1	5
Nový Jičín	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	3
Opava	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	1	3
Ostrava- město	1	1	0	2	1	1	2	0	0	0	0	1	1	0	2	1	0	1	2	8
Kroměříž	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Uherské Hradiště	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	3
Vsetín	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Zlín	1	0	0	1	1	0	1	0	1	1	2	0	1	0	1	1	0	0	1	6

F1 – 1. fotbalová liga mužů, F2 – 2. fotbalová liga mužů, FŽ – 1. fotbalová liga žen, FO – fotbal celkem, HE – hokejová extraliga mužů, H1 – 1. hokejová liga mužů, LH – lední hokej celkem, EZ – extraliga házené mužů, Z1 – 1. liga házené mužů, ZŽ – interliga házené žen, HA – házená celkem, BL – basketbalová liga mužů, B1 – 1. liga basketbalu mužů, BŽ – basketbalová liga žen, BA – basketbal celkem, EV – extraliga volejbalu mužů, V1 – 1. liga volejbalu mužů, VŽ – extraliga volejbalu žen, VO – volejbal celkem, SUM – sport celkem

(zdroj: internetové stránky příslušných sportovních svazů)²²⁻³⁵

3.2 Relativní hodnoty

Vzhledem ke skutečnosti, že z důvodu rozdílné velikosti okresů dle rozlohy a počtu obyvatel a také různému zastoupení jednotlivých soutěží, jsem zvolil jako srovnávací kritérium index koncentrace, který naznačuje homogenitu či heterogenitu dle jednotlivých sledovaných jevů. K výpočtu bylo použito počtu obyvatel jednotlivých okresů. Počty obyvatel byly brány z údajů českého statistického úřadu k datu 31. 12. 2008¹⁰ a to z důvodu, že sledované soutěže se konají ve druhé polovině kalendářního roku 2008 a první polovině roku 2009.

3.3 Váhové indexy

Pro další potřeby analýzy byl brán v úvahu fakt, že ne všechny sporty a všechny ligy mají stejnou váhu. Bylo tedy rozhodnuto, že se nejdříve vytvoří indexy váhy jednotlivých sledovaných ligových sportů v České republice na základě odhadu expertů. Do tohoto týmu expertů byli vybráni 3 akademičtí pracovníci a dva studenti. Hlasovalo se tajně a jednotlivým

²²⁻³⁵ internetové stránky příslušných sportovních svazů

¹⁰ Počet obyvatel podle oblastí, krajů a okresů v roce 2008 -

[http://czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/750032E0F6/\\$File/400108q414.xls](http://czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/750032E0F6/$File/400108q414.xls)

sportům byla přidělována váha od šesti do jedné, kdy se udělovaly pouze celé body. Z dílčích výsledků byla sestavena tabulka.

Tab. 2 Odhad expertů na váhy jednotlivých sportů

Váhy sportů	fotbal	lední hokej	házená	basketbal	volejbal
Expert 1	6	3	3	5	3
Expert 2	6	4	3	3	3
Expert 3	6	5	2	3	2
Student 1	6	5	3	4	3
Student 2	6	5	3	4	3
Průměr	6,0	4,4	2,8	3,8	2,8

Tímto způsobem bylo rozhodnuto o váženosti jednotlivých sportů. Pro další potřeby bylo nutné zhodnotit váhu jednotlivých lig v rámci konkrétního sportu, kdy se hodnotila subjektivní popularita jednotlivých lig. Byly udělovány body od dvou do nuly, v tomto případě byly udělovány i půlky bodů.

Tab. 3 Váhy jednotlivých soutěží

Váhy lig	fotbal	lední hokej	házená	basketbal	volejbal
1. liga muži	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
2. liga muži	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
1. liga ženy	0,5	X	1,5	1,5	1,5

Rozhodující analýza pak vznikne sloučením obou tabulek a tím se vytvoří tabulka, jež bude zohledňovat jak jednotlivé sporty, tak zároveň i jednotlivé ligy.

Tab. 4 Celkový váhový index

Váhový index	fotbal	lední hokej	házená	basketbal	volejbal
1. liga muži	12,0	8,8	5,6	7,6	5,6
2. liga muži	6,0	4,4	2,8	3,8	2,8
1. liga ženy	3,0	X	4,2	5,7	4,2

4. HISTORICKÝ VÝVOJ VYBRANÝCH KOLEKTIVNÍCH ODVĚTVÍ

4.1 Historický vývoj fotbalu

Fotbal se začal hrát v Čechách a na Moravě již koncem 19. století a to zejména ve studentských kroužcích a ve veslařských a cyklistických klubech. Vůbec první utkání bylo odehráno 29. září 1887v Roudnici nad Labem, kde se v roce 1887 utkali tamní veslaři Sokola s Českým Athletic Clubem. První fotbalový klub u nás International Rowing Club byl sestaven v Praze v roce 1889. Ve stejném roce bylo zřízeno v Praze na Císařské louce první fotbalové hřiště. Z počátku kluby vznikaly zejména v Praze, kde kromě již zmíněného Rowing Clubu se ještě nacházejí AC Praha, AC Královské Vinohrady, jež dnes nese jméno AC Sparta Praha a SK Slavia. O dva roky později se kopaná provozuje i na hřištích v Loučeni a Mladé Boleslavi. V roce 1894 se fotbal šíří dále po republice a vznikají mj. kluby SK Plzeň a Spartak Příbram. O dva roky později se v Brně koná první fotbalové utkání na Moravě. Ke skutečnému rozmachu dochází o několik let později, protože v roce 1897 vycházejí první česky psaná pravidla hry. Ve stejném roce se o pořadatelskou činnost stará Česká amatérská atletická unie (ČAAU), která k 1. březnu 1899 sdružovala 21 klubů, z nichž ovšem fotbal provozovaly pouze Slavia, AC Praha a Český Football-Club. V následujících letech se fotbal rozšiřoval i do ostatních měst a to hlavně do Berouna, Kolína, Pardubic, Chrudimi a dalších. Ačkoliv je rozvoj fotbalu v začátcích brzděn, kdy vedení škol zakazuje své mládeži tento sport, je dne 19. října 1901 v Praze ustanoven Český svaz fotbalový.¹¹

Rok 1912 se dá označit jako opravdový začátek českého vrcholového fotbalu. V tomto roce se totiž poprvé koná mistrovství Čech a prvním držitelem titulu se stávají hráči pražské Sparty. Nepříznivý vývoj českého fotbalu přišel za první světové války, kdy byl hrán alespoň na místních úrovních.¹²

Nejhorším aktem této doby byl 30. červen 1916, kdy byla rakouskými úřady zakázána činnost Českého svazu fotbalu. S koncem války začíná českému fotbalu svítat na lepší časy a v roce 1921 byla po dvouletém dvojvládí, jež bylo způsobeno sváry uvnitř ČSF, založena Československá asociace fotbalu (ČSAF). O rok později v Ženevě je asociace oficiálně přijata do mezinárodní organizace fotbalu (FIFA). K nejdůležitějším rokům českého fotbalu patří rok 1925, kdy se stal fotbal profesionálním sportem. V tomto roce se z výčtu všech klubů v Československu vyčleňuje dvanáct českých a čtyři německé. Profesionální soutěž se hraje ve dvou ligách, v té první se nachází deset členů, a ve druhé zbylých šest. Prvním profesionálním

¹¹ NAVARA - Kopaná-teorie a didaktika

¹² ŠÁLEK - Český fotbal

klubem v českých zemích se může honosit mužstvo Slavie Praha. Od sezóny 1935/36 se české státní ligy už účastní i mužstva ze Slovenska a Podkarpatské Rusi.¹³

Po druhé světové válce dochází v českém fotbalu k řadě událostí, jako jsou změny z dvoukolového systému jaro-podzim na tříkolový a pozdější návrat zpět ke dvoukolovému, zrušení žup a vytvoření krajů apod. Do evropské fotbalové unie (UEFA) je československý fotbal přijat v roce 1954. Poslední společná československá soutěž končí na jaře 1993 a má o něco delší trvání než samotné Československo (resp. ČSFR). Na dokončení posledního ročníku se podílejí již oba vzniklé samostatné svazy. Start dalšího ročníku nebyl nikterak složitý a k deseti zbylým klubům je přidáno zbylých šest z druhé ligy. V prvním ročníku tak hrají kluby: Sparta Praha, Slavie Praha, Baník Ostrava, Union Cheb, Viktoria Plzeň, České Budějovice, Sigma Olomouc, Viktoria Žižkov, Slovan Liberec, Drnovice, Zlín, Boby Brno, Hradec Králové, Bohemians Praha, Vítkovice a Dukla Praha. Prvním vítězem se pak stává družstvo Sparty.¹⁴

4.2 Historický vývoj ledního hokeje

Lední hokej spatřil světlo světa údajně v Kanadě. Do Evropy se šířil postupně přes Anglii a Francii. Na počátku 20. století hrálo hokej pravidelně minimálně pět klubů a první zápas vůbec, o němž se psalo v tisku dne 6. ledna 1901, bylo utkání Slavie Praha proti Bruslařskému závodnímu klubu (BZK), tehdy slávisté vyhráli 11:4. Od roku 1904 se již hraje podle nových pravidel, jež byly vyhlášeny na zasedání ve Svatém Mořici. Tehdy ovšem hokej neměl podobu hokeje, jak ho známe dnes, a stále ještě převažoval vliv bandy hokeje. První mistrovství u nás se koná v roce 1906 a vítězem se stává tým Sparty Praha. V zemích českých se začal hokej šířit díky nadšenému propagátoru Emilu Procházkovi, který dne 11. listopadu 1908 předložil stanovy Českého svazu hokeyového (ČSH) k rukám místodržitelství království Českého v Praze. O týden později 19. listopadu 1908 byly stanovy ČSH oficiálně uznány.¹⁴

Začátek století byl ve znamení rozvoje hokeje podobně jako i fotbalu. Rozvíjel se hlavně ve sportovních klubech a mezi školskou mládeží. Ta však nenacházela pochopení mezi rodiči a vedením školy. To naopak vedlo k dalšímu zakládání nových klubů a lepší organizovanosti. Postupem času začíná do Čech pronikat kanadský typ hokeje hlavně díky znalosti nového vybavení.¹⁵

Po první světové válce byl v roce 1919 založen Československý svaz hokejový, který čítal na 25 klubů a 450 registrovaných hráčů. Stále však není tento sport jednotný a kanadský hokej hraje pouze třetina klubů a je zde stále patrný vliv bandyhokeje. K zásadnímu zvratu dochází v roce

¹³ ŠEVČÍK - Králové ligového trůnu

¹⁴ Český svaz ledního hokeje – historie - <http://www.cslh.cz>

¹⁵ Gut, K.: Světový hokej.

1928, kdy je založen Československý svaz kanadského hokeje. Tento svaz ve svých počátcích zastřešuje celkem 43 klubů, z toho 12 pražských, 14 ve zbytku Čech, 12 moravských a zbylých pět slovenských. Stále ale tento sport je podřízen počasí, protože dosud nebyla vybudována jediná plocha s umělým ledem. Ke zvratu dochází poměrně brzy a to v roce 1930, kdy byla zahájena výstavba hřiště s umělou ledovou plochou v Praze na ostrově Štvanice. Slavnostní zahájení provozu se uskutečnilo 6. listopadu 1932.¹⁵

Po první světové válce pokračuje se šířením hokeje i výstavba dalších stadionů s umělou ledovou plochou. Po Štvanici se další stadiony staví v Českých Budějovicích (1946), Brně, Ostravě, Olomouci a Pardubicích (1947), Karlových Varech a na Kladně (1948), Chomutově (1949), Plzni (1950), Opavě (1954), Jihlavě, Kolíně a Litvínově (1955). Od druhé poloviny se padesátých let se začínají některé stadiony i zastřešovat a mezi první tak patří haly v Ostravě (1955), v Praze na Štvanici (1956) a Opavě (1957). V roce 1961 je pak v Praze vystavěna kompletně nova sportovní hala včetně zastřešení.¹⁵

V tomto období však také český hokej ztrácí kontakt se světem, kdy se na světové akce nejezdí z důvodu podezření některých hráčů z emigrace. Zároveň však je znatelná finanční náročnost tohoto sportu a v sezóně 1951/52 se tomuto pomáhá tím, že některé kluby přecházejí pod patronátní podniky a dává se tím možnost pro další rozvoj a profesionalismus českého hokeje.

Na konci 80. let s pádem Železné opony se výrazně mění politická mapa Evropy a následně i geografie světového hokeje. V roce 1993 došlo k rozdělení Československa. Výběr, jež nastoupil na mistrovství světa do 20 let, byl posledním, který tvořili Češi a Slováci společně.

V první samostatné soutěži v sezóně 1993/94 hrají kromě pražské Sparty i týmy z Kladna, Českých Budějovic, Ostravy – Vítkovic, Zlína, Pardubic, Olomouce, Litvínova, Plzně, Jihlavy, Hradce Králové a Jindřichova Hradce.¹⁵

4.3 Historický vývoj házené

Vznik a rozvoj házené v Českých zemích byl v počátcích úzce spjat s vývojem České (národní) házené. V roce 1918 vydal Jaroslav Tratina pravidla národní házené a sám se tak stal na několik let vůdčí organizátorskou osobností. O rok později byl vytvořen Přípravný výbor Svazu házené a ženských sportů, který prohlásil pravidla za oficiální. 22. února 1920 byl založen Československý svaz házené a ženských sportů.¹⁶

V roce 1931 registroval svaz jen 675 hráčů a hráček. Avšak národní házená se hrála i v jiných oddílech pro sport a volný čas, jako byly Sokol, Orel, Dělnická tělovýchovná jednota, Federovaná dělnické tělocvičné jednotě a v řadě dalších. Za druhé světové války se házená stala

¹⁵ Gut, K.: Světový hokej.

¹⁶ Historie házenkářských her -

http://www.chf.cz/chf/index.php?PAGE=cesky_svaz_hazene/07_historie/historie_hazene.htm&iq=2

jedním ze symbolů českého vlastenectví a soudržnosti a v roce 1944 již ČSH sdružuje více než 22 000 hráčů.¹⁶

V roce 1948 bylo po sjednocení tělovýchovy do České obce sokolské (ČOS) vytvořeno Ústředí pro házenou. V té době vzniklo i ústředí pro házenou o 7 a 11 hráčích. Nadále však měla národní házená vliv na výsledky ČSSR ve srovnání se zbytkem světa v mezinárodní házené. Z důvodu nemožnosti srovnání národní házené s okolním světem a poněkud odlišných pravidel, nastal příklon k házené mezinárodní (o sedmi hráčích). V této době tak na mezinárodní typ házené přecházelo stále více hráčů, včetně celých týmů. První zápas v mezinárodní házené se oficiálně uskutečnil 30. listopadu 1947, kdy se poprvé utkala mužstva Závody Jana Švermy (ZJŠ) Sparta Bratrství - Sokol Úvaly. Další rozvoj házené v Československu proběhl díky vzniku Ústřední sekce házené na konci roku 1952. Proto díky českým házenkářským tradicím a podmínkám socialistického sportovního systému patřilo Československo v padesátých a šedesátých letech mezi absolutní světovou házenkářskou špičku.¹⁶

V roce 1968 byly položeny základy vzniku pro vznik Českého svazu házené a Slovenský zväz hádzanej, jež byly zastřešeny Československým svazem házené. V roce 1987 házená registruje již více než 42 000 členů a radí se tak na osmé místo mezi sportovními odvětvími v Československu. Po vzniku České republiky se 1. ledna 1993 ujal Český svaz házené - nadále sdružený v Českém svazu tělesné výchovy (ČSTV) - řízení mezinárodního styku a samostatné české reprezentace. Hlavní cíl funkcionářů české házené je však stále více zaměřen na získávání financí pro vlastní činnost. Ačkoli jsou koncepční a odborné zásahy výrazně omezovány, jsou kluby a oblasti, ve kterých se daří ty největší obtíže překonávat a věnovat patřičnou pozornost také mládeži. Za všechny jmenujeme alespoň Havlíčkův Brod, Plzeň, Lovosice, Jindřichův Hradec, Olomouc, Zubří, Karvinou.¹⁶

4.4 Historický vývoj basketbalu

Historie modernější formy basketbalu pokládá za zakladatele Kanadčan James A. Naismith, který tuto hru poprvé předvedl na Springfield College v americkém státě Massachusetts. V Evropě se hra představila záhy v roce 1893.¹⁷ Ani v Českých zemích na sebe tento sport nenechal dlouho čekat a jako první ji představil gymnaziální učitel tělocviku Jaroslav Karásek v sokolovně ve Vysokém Mýtě. V roce 1898 pak vytvořil první pravidla v českém jazyce profesor Josef Klenka. V prvopočátcích se hra příliš neujala, ale k jistému uvolnění a nárůstu obliby došlo s koncem první světové války, kdy si tento sport oblíbili hlavně studenti. Na popularitě mu přidával i zájem členů Československé obce sokolské a nemalou roli na jeho

¹⁶ Historie házenkářských her - http://www.chf.cz/chf/index.php?PAGE=cesky_svaz_hazene/07_historie/historie_hazene.htm&iq=2

¹⁷ FORTIN J. - Encyklopedie sportu

rozvoji měla i YMCA (Young Men´s Christian Association, křesťanské sdružení mladých mužů), mezinárodní náboženská organizace založená v roce 1844.¹⁸

První pravidelné soutěže byly v Praze hrány již od roku 1928. První záznamy o organizovaném basketbalu v Československu pocházejí z konce dvacátých let. Mistrovství Československa se poprvé konalo v sezóně 1929/30 a tehdy se ho účastnili čtyři pražské kluby. Premiérovým vítězem se stal tým YMCA. V roce 1931 vznikla na podnět F. M. Marka, ředitele pražské organizace YMCA, Mezinárodní federace košíkové FIBA. Od roku 1935 se hrálo mistrovství ČSR a v tomtéž roce obsadila ČSR na prvním mistrovství Evropy v Ženevě třetí pozici. Za okupace bylo umožněno hrát pouze zápasy na národní úrovni. Po druhé světové válce nastal velký rozvoj basketbalu a Československo se tehdy řadilo mezi špičku v Evropě, když již v roce 1946 získalo na mistrovství Evropy v Ženevě mistrovský titul. Dobrých výsledků v té době dosahovaly i ženy.¹⁹

V dnešní době je nejvyšší českou soutěží Mattoni NBL (Národní basketbalová liga) mužů, kterou v sezóně 2006/2007 hrálo 12 klubů a Ženská basketbalová liga ve které se utkává 10 klubů. Nižší soutěží je 2. liga jak mužů, tak žen. V sezóně 2006/2007 hrálo mužskou ligu 14 klubů a ženskou ligu 10 klubů. Dále je 3. liga, která se u mužů dělí na 3 skupiny a u žen na 2 skupiny. Od další sezóny 2007/2008 dochází k přejmenování lig, kdy se z druhé ligy stává liga první a k posunu dochází i z třetí ligy na druhou ligu. Nejlepším českým mužským klubem na mezinárodním poli je Spartak Brno, který se 3x probojoval do finále Euroligy (63/34, 65/66 a 67/68), ČEZ basketbal Nymburk se probojoval do čtvrtfinále ULEB Cupu. Mezi ženami je historicky nejúspěšnějším klubem Gambrinus Brno, který se stal v sezóně 2006/2007 jak mistrem ČR, tak i mistrem ženské Euroligy. Dále Sparta Praha, která se probojovala 7× do finále Euroligy, z čehož jedenkrát zvítězila, následována Gambrinus Brnem s dvěma účastmi, z toho jednou vítěznou a Slovan Orbis Praha, který se do finále probojoval 3×, ale ani jednou nevítil.¹⁹

4.5 Historický vývoj volejbalu

V Čechách se začal volejbal rozvíjet po 1. světové válce. Hlavní zásluhu na tom měl J. A. Pípal, který od roku 1919 působil v Praze jako ředitel YMCA (Young Men´s Christian Association - Křesťanské sdružení mladých lidí). Tato organizace také stála u zrodu první volejbalové organizace u nás, jimž byl Volejbalový svaz. Volejbal je také podporován armádou a ministerstvo národní obrany pak pořádá vůbec první kurzy pro instruktory pod vedením profesora Pípala. Volejbal je velmi rychle veřejností přijat a šíří se dále do ostatních středisek

¹⁸ Historie basketbalu - <http://www.basketballworld.estranky.cz/clanky/basketbal/historie-basketbalu>

¹⁹ Historie českého basketbalu - <http://www.cbf.cz/supp/divs.php>

YMCA, do vysokých a středních škol, do sportovních organizací jako je Orel a Sokol a řady dalších.²⁰

Byli to právě studenti, kteří se zasadili o rychlý a kvalitní rozvoj volejbalu. Prvními městy na mapě volejbalu v Čechách jsou hlavně Praha, Klatovy, Brno a Jičín. V roce 1924 byl založen Československý volejbalový a basketbalový svaz (ČVBS), jež je vůbec nestarším svého druhu na světě. Ve stejném roce je uspořádáno i první mistrovství České republiky a prvními vítězi se stal tým pražské Strakovy akademie (vysokoškolský volleybalový klub). Český svaz se řadil mezi zakladatele Mezinárodní volejbalové federace. V roce 1929 se poprvé stalo mistrem družstvo z české obce sokolské a to Sokol Kroměříž. V roce 1934 proběhl návrh zástupců Polska, aby při Mezinárodní amatérské federaci házené byla sestavena komise pro volejbal. Na počátku komise čítala 12 evropských států, 5 států Severní a Jižní Ameriky a 4 státy z Asie. Neopomenutelnou roli v českém volejbalu mělo mezi roky 1930 – 1936 tramské hnutí. V roce 1932 je založena Tramská volejbalová liga, jež čítá velké množství aktivních hráčů i obdivovatelů. V roce 1936 pak byla Tramská volejbalová liga spojena se svazovou soutěží. Sloučením se rozrostl počet klubů na padesát po celé republice.²¹

Po druhé světové válce se čeští volejbalisté na mezinárodním poli střetávají hlavně s hráči z Francie a Polska. Při těchto setkáních se uvažuje o založení mezinárodní volejbalové federace. Na mezinárodním kongresu v Paříži v roce 1947 je pak založena organizace FIVB (Fédération Internationale de Volleyball). Podle statistik ČVS působilo v roce 1958 v naší soutěži 140 družstev a odehrálo se celkem 1260 zápasů. Systém soutěží mužů i žen byl stejný. V přeboru republiky působilo po deseti družstvech, celostátní soutěž byla rozdělena na skupinu A (10 týmů z Čech) a skupinu B (10 týmů z Moravy a Slovenska). Oblastní soutěže tvořily čtyři skupiny (2 z Čech, Morava a Slovensko). Následující desetiletí mají na rozvoj českého volejbalu i jeho úspěchy pozitivní vliv. V devadesátých letech se stávají mužské extraligové kluby plně profesionální, čímž se zvyšují nároky na ekonomickou stránku sportu. V domácí extralize 1991-92 startovala i čtyři rakouská družstva. S rozpadem ČSFR se rozpadá i Československá federace volejbalu a vznikají Česká a Slovenská volejbalová federace.²³

ČVS má na starosti několik soutěží: Extraliga, I. liga, II. liga, krajský přebor, okresní přebor. Dále dle kategorií: dospělí, starší a mladší dorost, starší a mladší žáci, přípravnice.

Členská základna registrovaná svazem čítá téměř 54 000 hráčů.

²⁰ EJEM M. : Volejbal

²¹ VÍT J. – 80 let *organizovaného volejbalu ČR*

5. PROSTOROVÁ DIFERENCIACE KOLEKTIVNÍCH SPORTŮ (ANALÝZA)

5.1 Fotbal

Pro potřeby analýzy byly do statistik zahrnuty první²² a druhá liga mužů²³ a 1. liga žen²⁴. Provozuje se celkem ve 26 okresech, z toho 17 okresů je zastoupeno jedním týmem v jedné ze soutěží, 8 okresů dvěma účastníky a zbývající jeden okres (Praha) je zastoupen devíti týmy.

K okresům, které jsou zastoupeny v obou nejvyšších ligách mužů, patří Olomoucký a Ostravský okres. Oba tyto územní celky mají zástupce ze svých center a jejich městských částí a jsou to týmy SK Sigma Olomouc a 1.HFK Olomouc, respektive FC Baník Ostrava a FC Vítkovice.

Tři okresy mají své zástupce mezi první mužskou a první ženskou ligou ve všech případech jde o týmy ze stejného oddílu a to FC Viktoria Plzeň, FC Teplice a 1. FC Brno.

Rovněž tři okresy jsou zastoupeny v druhé lize mužů a první žen ve dvou případech mají týmy stejnou klubovou příslušnost a to FC Hradec Králové a 1. FC Slovácko, třetí okres Jihlava je reprezentován týmem FC Vysočina Jihlava mezi muži a TJ Start Jihlava mezi ženami.

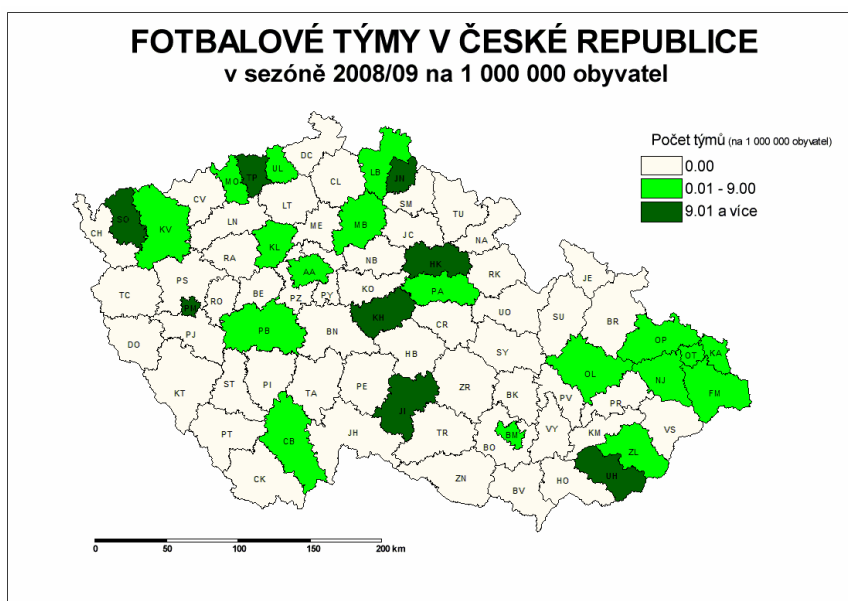
Největší zastoupení má poté okres hlavního města Prahy, který má devět účastníků. Z první ligy to jsou AC Sparta Praha, FK Bohemians Praha, FK Viktoria Žižkov a SK Slavia Praha, druholigový Bohemians 1905, FK Dukla Praha a AC Sparta Praha "B". Mezi ženami jsou pražské týmy reprezentovány pražskými "S" (AC Sparta Praha a SK Slavia Praha).

Index koncentrace dosahuje vzhledem k ostatním sportům průměrné hodnoty a to 75,25 %. Pokud bychom brali v úvahu relativní údaje (dle počtu obyvatel), pak by nejvyšších hodnot dosahovaly okresy Jihlava, kde připadá 17,85 týmů na 1 000 000 obyvatel. V tomto okrese se hraje druhá liga mužů a první liga žen. Dalšími okresy v pořadí jsou Teplice (15,38) a Uherské Hradiště (13,84). Nejvýše postaveným okresem s pouze jedním týmem je Most.

²² Gambrinus liga - <http://www.gambrinusliga.cz/>

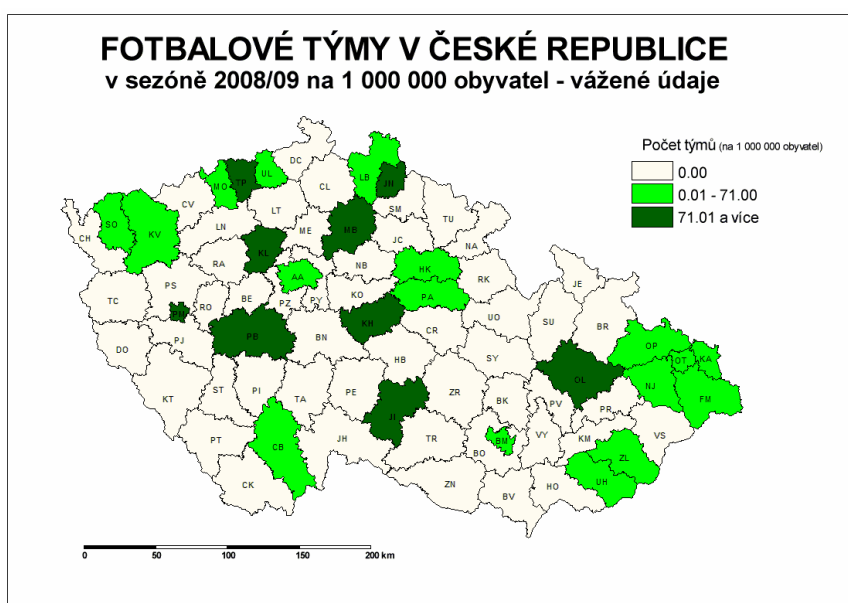
²³ Druhá liga - <http://nv.fotbal.cz/domaci-souteze/druha-liga/adresar-klubu/index.php>

²⁴ Liga žen - <http://nv.fotbal.cz/zensky-fotbal/souteze/souteze.asp?soutez=005J1A>

Obr. 2 Fotbalové týmy na 1 000 000 obyvatel

Z mapy je také patrné poměrně rovnoměrné rozptýlení, nejkonzentrovanejší spojitou oblastí je území okresů Olomouc, Opava, Nový Jičín, Frýdek-Místek, Ostrava-město a Karviná. Když ještě zohledníme význam dle hierarchie jednotlivých soutěží, pak je první liga přidělen koeficient 12, druhá liga má koeficient 6 a první ženská liga 3, tak v některých okresech dojde k změnám v jejich významnosti. Z tohoto pohledu na nejvyšší příčku dosáhl Jablonec nad Nisou, kde díky prvoligovému týmu FK Baumit Jablonec a 90 076¹⁰ obyvateli vychází koeficient 133,22 týmů na 1 000 000 obyvatel. Na dalších místech se umístili Teplice (115,32) a Jihlava (107, 42).

Obr. 3 Fotbalové týmy na 1 000 000 obyvatel – vážené údaje

¹⁰ Počet obyvatel podle oblastí, krajů a okresů v roce 2008 - [http://czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/750032E0F6/\\$File/400108q414.xls](http://czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/750032E0F6/$File/400108q414.xls)

Co se týče vyšších územně správních celků (NUTS 3 - kraje), nejvíce je fotbal provozován v Praze, kde připadá 7,30 týmů na milion obyvatel. Nejméně je fotbalu věnována pozornost v Jihočeském kraji, kde se nachází pouze 1,57 týmů na milion obyvatel.

5.2 Lední hokej

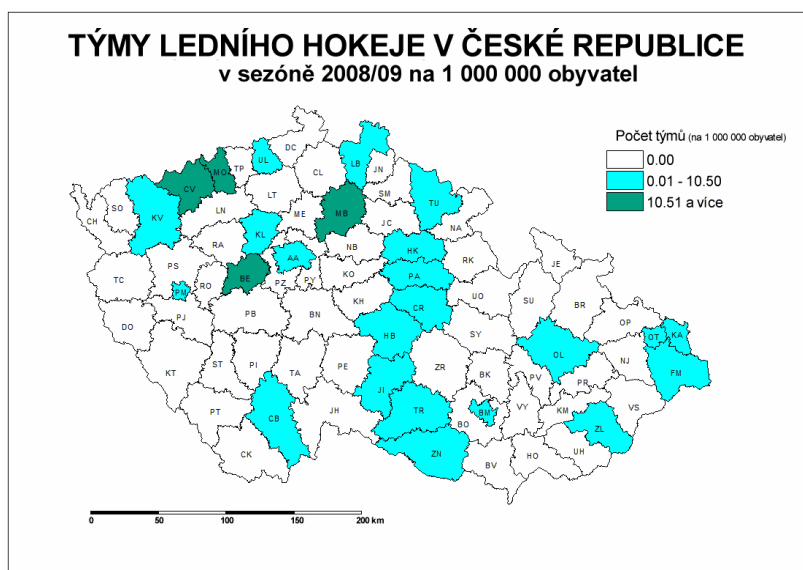
Do statistiky byly zahrnuty dvě nejvyšší soutěže mužů a to extraligu ledního hokeje mužů²⁵ a 1. ligu ledního hokeje mužů²⁶. První liga žen nebyla do statistik zahrnuta, protože i když se v České republice pořádá, není ji mezi veřejností věnována nikterak velká pozornost. Provozuje se ve 25 okresech, z toho 20 okresů je zastoupeno jedním týmem v jedné ze soutěží a 5 okresů je zastoupeno dvěma týmy.

Žádný okres nemá ve dvou nejvyšších soutěžích více než dva týmy. Dále je tu skupina okresů, jež v mapě zastupují dva týmy. Okres Chomutov má oba týmy zastoupené v 1. lize ledního hokeje. Těmito kluby jsou KLH Chomutov a Sportovní klub Kadaň. Druhou podskupinu tvoří okresy, v nichž se nacházejí jeden tým extraligy a jeden z první ligy. Těmito okresy jsou Mladá Boleslav s extraligovým týmem HC Mladá Boleslav a prvoligovým klubem HC Benátky nad Jizerou. Dalším okresem je Most, kde v nejvyšší soutěži dlouhodobě působí HC Litvínov, HC Most potom hraje o soutěž níže. Třetím okresem této podskupiny je Ostrava-město, kde působí dva kluby z městských částí Ostrava; HC Vítkovice hrající extraligu a HC Poruba působící v lize první. Posledním okresem ve výčtu se dvěma týmy je Praha, jejíž oba kluby jak HC Slavia Praha, tak HC Sparta Praha hrají extraligu ledního hokeje.

Index koncentrace dosahuje ze všech sledovaných sportů nejnižších hodnot a to 71,72 %. Z hlediska relativních hodnot se řadí na přední příčky okresy Most (17,05), Mladá Boleslav (16,21) a Chomutov, kde připadá 15,83 týmů na 1 000 000 obyvatel. Na třetí místo účast v extralize posune tým z okresu Znojmo.

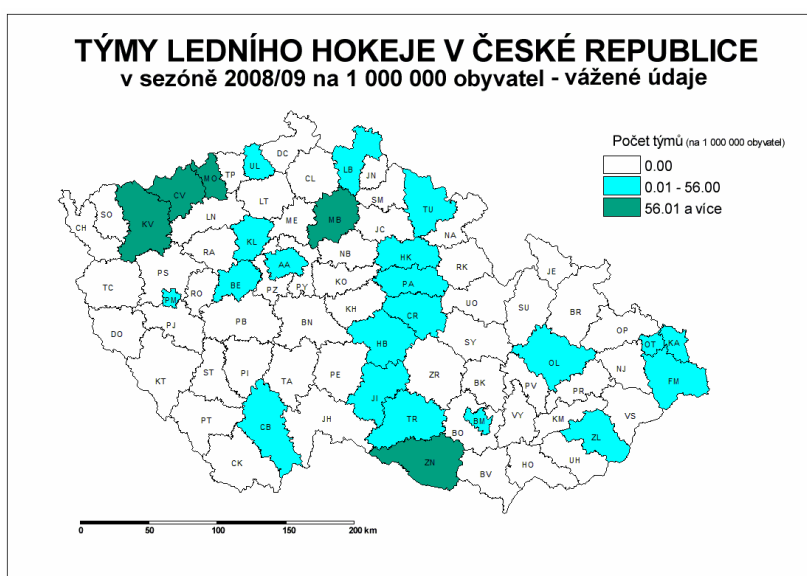
²⁵ Extraliga - <http://www.hokej.cz/index.php?lng=CZ&webid=390&view=>

²⁶ 1. liga - <http://www.hokej.cz/index.php?lng=CZ&webid=399&view=>

Obr. 4 Týmy ledního hokeje na 1 000 000 obyvatel

Na této mapě si dále můžeme povšimnout několika shluků okresů. Prvním z nich je oblast Krušných hor, kde má hokej díky mužstvu Litvínovského HC dlouholetou tradici. Dalšími oblastmi jsou oblast středních Čech a Slezska. Velmi pozoruhodný je také pás okresů táhnoucích se napříč republikou od okresu Trutnov dále na jih až po okres Znojmo. Co se týče vážených relativních údajů, tak po započtení vážených koeficientů má první liga přidělen koeficient 8,8 a druhá liga má koeficient 4,4. Díky jednomu extraligovému týmu - HC Litvínov a jednomu prvoligovému týmu – HC Most se na vrcholu hodnocení umístil právě okres Most. Druhé místo obsadil okres Mladá Boleslav díky extraligovému BK Mladá Boleslav a celku z Benátek nad Jizerou, který se účastní první ligy. Třetí místo pak obsadil díky malému počtu obyvatel okres Znojmo s místním hokejovým klubem, jež se v sezóně 2008/09 účastnil extraligy.

Obr. 5 Týmy ledního hokeje na 1 000 000 obyvatel – vážené údaje

Co se týče celků NUTS 3, nejvíce je hokej provozován v Ústeckém kraji, kde připadá 5,98 týmů na milion obyvatel. Nejméně je fotbalu věnována pozornost ve Zlínském kraji, kde se nachází pouze 1,36 týmů na milion obyvatel.

5.3 Házená

Do statistiky byly zahrnuty dvě nejvyšší soutěže mužů a to extraliga házené mužů²⁷ a 1. ligu házené mužů²⁸ dále pak nejvyšší liga žen²⁹. Provozuje se ve 20 okresech, z toho 11 okresů je zastoupeno jedním týmem v jedné ze soutěží 8 okresů dvěma týmy a 1 okres je zastoupen třemi týmy.

Z mapy je patrné, že mnohem více se házená provozuje v moravských okresech, než v českých. Z Českých okresů mají dva účastníky: Praha, Jindřichův Hradec a Jičín. V Praze se tým Dukly Praha účastní extraligy mužů a DHC Slavia Praha nejvyšší soutěže žen. Obdobná situace je v okrese Jindřichův Hradec kde tým TJ Jiskra Lázně Třeboň nejvyšší soutěž mezi muži a TJ Jindřichův Hradec mezi ženami. Na Moravě je patrná poměrně hustá koncentrace týmu v jižních okresech Olomouckého kraje: Olomoucký okres zastupuje ženský DHK Zora Olomouc a mužský prvoligový TJ Tatran Litovel, okres Prostějov je reprezentován prvoligovými TJ Sokol Prostějov a TJ Sokol Kostelec na Hané, okres Přerov poté prvoligový Sokol HC Přerov a extraligový TJ Cement Hranice. Dva týmy v okrese pak má ještě Zlín – prvoligový TJ Fatra napajedla a mezi ženami bojující HC Zlín. Významným klubem je HCB OKD Karviná, jež se účastní obou nejvyšších soutěží mužů.

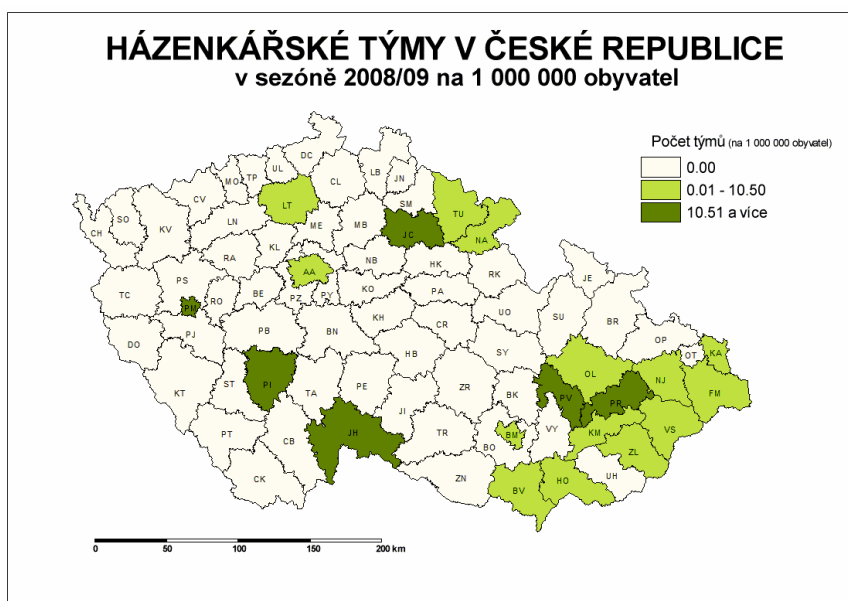
Nejvíce zástupců ve sledovaných soutěžích má okres Plzeň-město a jde o prvoligový tým TJ Lokomotiva Plzeň a prvoligové HK Slavia VŠ Plzeň a TJ Košutka.

Index koncentrace dosahuje dle sledovaných odvětvím nejvyšších hodnot 77,43 %. Díky nízkému počtu obyvatel a dvou týmů v soutěžích mužů se na první místo v relativních údajích řadí okres Jičín, jehož dva místní týmy hrají obě dvě soutěže mužů a připadá zde 25,13 týmů na 1 000 000 obyvatel, Jindřichův Hradec (21,44) a Prostějov(18,16).

²⁷ Zubr extraliga házené - http://www2.chf.cz/index_extraliga.aspx

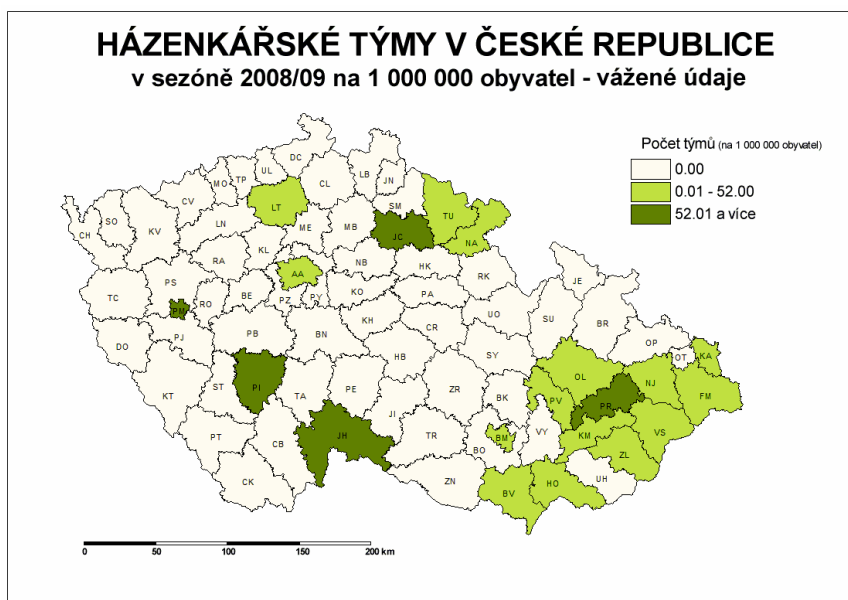
²⁸ 1. Liga muži - <http://www.chf.cz/chf/index.php?PAGE=12&op=02&opt=table3>

²⁹ WHIL - http://www2.chf.cz/index_whil.aspx

Obr. 6 Házenkářské týmy na 1 000 000 obyvatel

Z mapy je patrná silná koncentrace na Moravě, zejména při hranicích se Slovenskem, kde jedinou výjimku tvoří okres Uherské Hradiště a tento celek zasahuje i do jižních okresů Olomouckého kraje. Po zvážení soutěží, kde nejvyšší mužská liga získala koeficient 5,6 druhá 2,8 a nejvyšší ženská 4,2 bodu, se pořadí mírně změní a první trojici tvoří okresy Jičín, který získal celkem 105,55 vážených bodů na 1 000 000 obyvatel, druhý Jindřichův Hradec s 105,04 body a třetí Přerov už zaostává s 62,35 body.

Obr. 7 Házenkářské týmy na 1 000 000 obyvatel – vážené údaje

Co se týče celků NUTS 3, nejvíce je házená provozována v Olomouckém kraji, kde připadá 9,34 týmů na milion obyvatel. Házená se neprovozuje ve Středočeském, Karlovarském, Libereckém, Pardubickém kraji a na Vysočině.

5.4 Basketbal

Do statistiky byly zahrnuty dvě nejvyšší soutěže mužů a to Národní basketbalová liga mužů³⁰ s jedenácti účastníky a 1. liga házené mužů³¹ se čtrnácti účastníky, dále pak ženská basketbalová liga³², která čítá 10 klubů. Provozuje se ve 24 okresech, z toho 17 okresů je zastoupeno jedním týmem, jedné ze sledovaných soutěží se účastní 6 okresů dvěma týmy a 1 okres je zastoupen šesti týmy.

Z Českých okresů mají dva účastníky: Nymburk, Pardubice a Trutnov, z moravských potom Brno, Prostějov a Ostrava. V okrese Nymburk se NBL účastní týmy Basket Poděbrady a ČEZ Basketball Nymburk. Pardubický okres reprezentuje BK Synthesia Pardubice v obou nejvyšších mužských soutěžích, podobně jako BK Prostějov. Tým Kara Prostějov má své zastoupení v první lize mužů a v nejvyšší soutěži žen. Posledním okresem, který má dva zástupce ve sledovaných soutěžích je Brno-město, kde se oba týmy, jak Valosun Brno, tak Gambrinus Sika Brno účastní ženské basketbalové ligy.

Po jednom účastníku mají okresy Benešov, Kolín, Mělník, Jindřichův Hradec, Písek, Strakonice, Tábor, Plzeň-město, Karlovy Vary, Děčín, Chomutov, Ústí nad Labem, Liberec, Hradec Králové, Nový Jičín, Opava a Zlín.

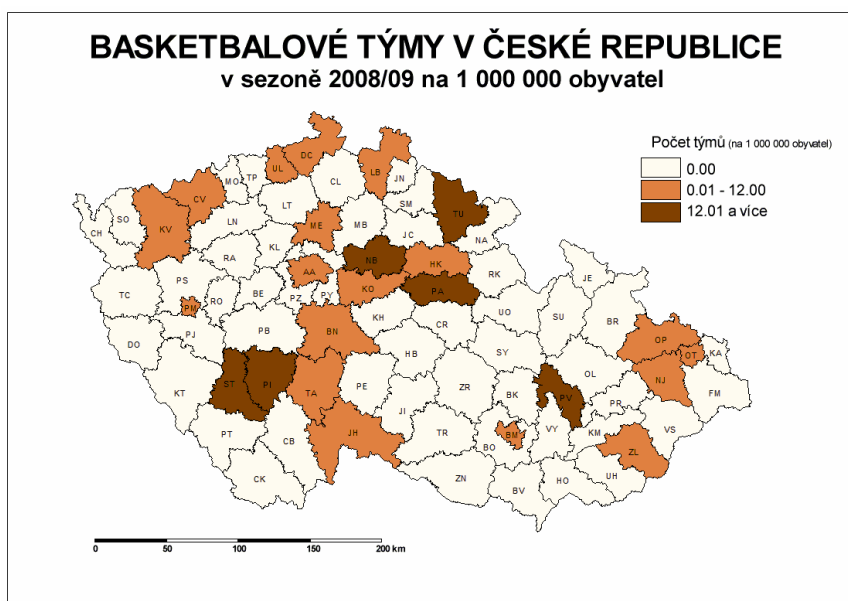
Vysoký index koncentrace je dán také díky poměrně vysokému zastoupení pražských klubů a to počtem 6. Národní Basketbalovou ligu hraje USK Praha, první ligu týmy BA Praha, Sokol pražský, Sokol Vyšehrad a ženskou basketbalovou ligu poté Sparta Praha a ZVVZ USK Praha.

Index koncentrace dosahuje vyšší hodnoty - 77,02 %. Co se týče relativních údajů, řadí se na špičku okresy Nymburk 22,17 týmů na 1 000 000 obyvatel, Prostějov (18,16) a Trutnov (16,56).

³⁰ Mattoni NBL - <http://www.cbf.cz/supp/?d=240>

³¹ 1. Liga muži - <http://www.cbf.cz/supp/index.php?d=265>

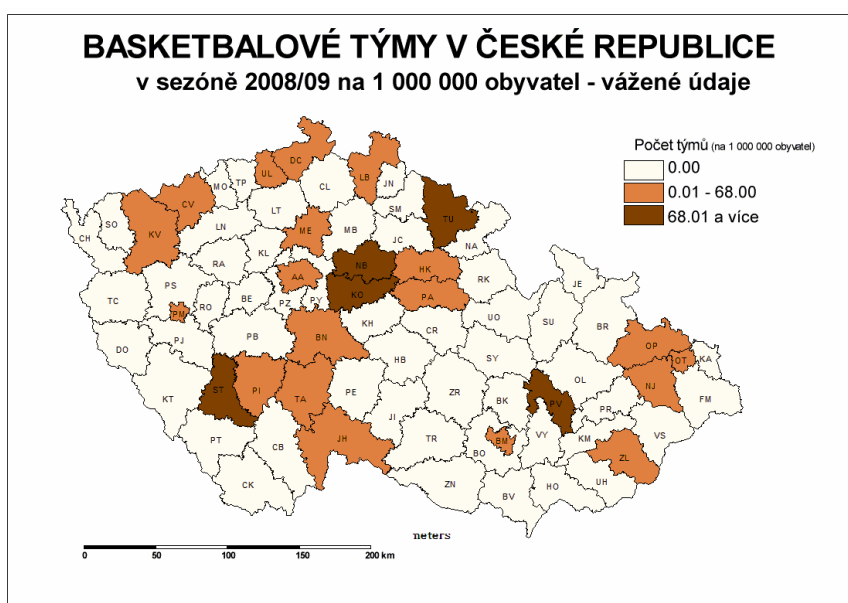
³² ŽBL - <http://www.cbf.cz/supp/index.php?d=241>

Obr. 8 Basketbalové týmy na 1 000 000 obyvatel

Z mapy je také patrné, že mnohem více se basketbal provozuje v českých okresech, než v moravských a dále je nápadná linie vedoucí z okresu Trutnov jihovýchodně k okresům Jindřichův Hradec a Strakonice.

Co se týče vážených relativních údajů, tak po započtení vážených koeficientů má Národní basketbalová liga mužů přidělen koeficient 7,6 a první liga má koeficient 3,8 a Ženská basketbalová liga 5,7 bodů. Po započítání těchto výsledků nadále vévodí basketbalové mapě okres Nymburk, díky dvěma týmům v nejvyšší soutěži mužů má dva zástupce z Nymburka a Poděbrad. První trojici doplňují okresy Prostějov (103,49) a Kolín (80,53 váhových bodů).

Obr. 9 Basketbalové týmy na 1 000 000 obyvatel – vážené údaje

Co se týče celků NUTS 3, nejvíce se basketbal provozuje v Jihočeském kraji, kde připadá 6,29 týmů na milion obyvatel. Basketbal se neprovozuje na Vysočině.

5.5 Volejbal

Do statistiky byly zahrnuty extraliga mužů³³ a žen³⁴ a první liga mužů³⁵. Jednotlivých soutěží se mezi muži účastní dvanáct týmů, mezi ženami potom deset. Provozuje se ve 24 okresech, z toho 19 okresů je reprezentováno jedním týmem v jedné ze soutěží a 3 okresy dvěma a dva okresy jsou zastoupeny třemi respektive šesti týmy.

Dá se říci že, rozložení volejbalu je celkem rovnoměrné. Okresy s jedním účastníkem jsou: Kladno, Mladá Boleslav, Nymburk, Praha-východ, Praha-západ, Příbram, Chomutov, Ústí nad Labem, Jablonec nad Nisou, Havlíčkův Brod, Břeclav, Olomouc, Prostějov, Přerov, Frýdek-Místek, Karviná, Opava, Uherské Hradiště a Zlín.

Dva účastníky mají okresy České Budějovice, Liberec a Ostrava-město. Českobudějovický okres je reprezentován v obou nejvyšších mužských soutěžích, v extralize to je týmem VK Jihostraj České Budějovice a v první lize VK EGE České Budějovice. Zbývající dva okresy jsou zastoupeny v obou extraligách a to mezi muži týmy VK Dukla Liberec a VK DHL Ostrava, mezi ženami poté VK TU Liberec a TJ Mittal Ostrava.

Okres Brno-město má své zástupce mezi všemi třemi soutěžemi extraligu mužů hraje JMP Brno, 1. ligu JMP Brno "B" a ženy reprezentuje VK Královo Pole Brno.

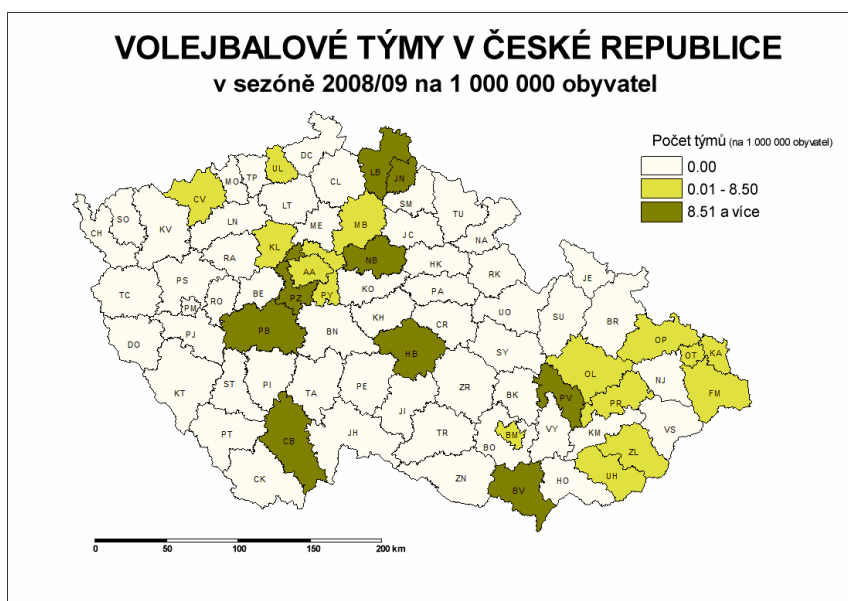
Největší zastoupení má opět Praha s extraligovým TJ ZČU Praha, prvotřídními TJ ZČU Praha "B" a VŠSK MFF Praha. Významný podíl mají poté mezi ženami PVK Olymp Praha, SK Slavia Praha a TJ Tatran Střešovice.

Index koncentrace dosahuje z hlediska sledovaných sportů spíše nižších hodnot a činí 74,85 %. Na předních místech mezi relativními údaji stojí okresy ze severu Čech a to Liberec, ve kterém připadá 11,87 týmů na 1 000 000 obyvatel, a Jablonec nad Nisou, kde je tento podíl na hodnotě 11,10 týmů, třetí místo patří okresu Nymburk s 11,09 body týmového koeficientu.

³³ Kooperativa Extraliga muži - <http://www.cvf.cz/?rubrika=217>

³⁴ Extraliga ženy - <http://www.cvf.cz/?rubrika=223>

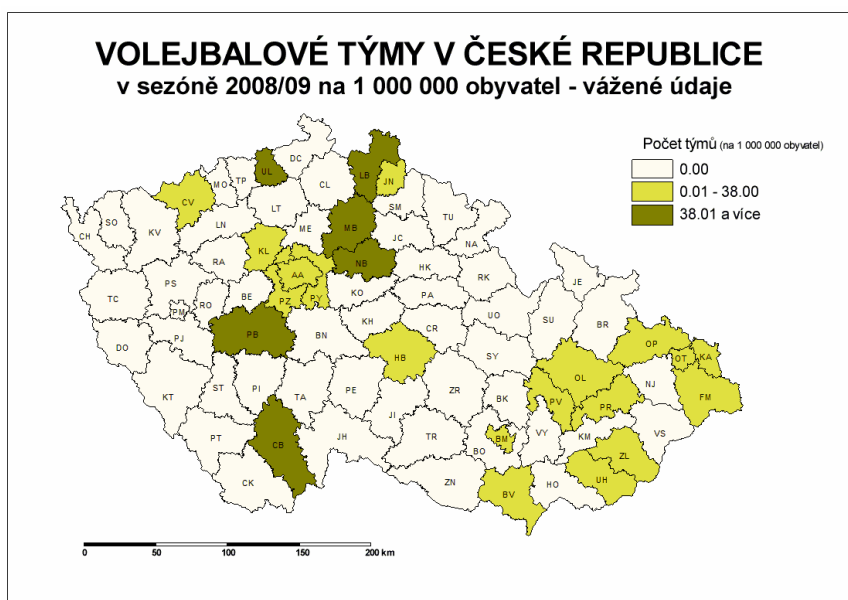
³⁵ 1. Liga muži - <http://www.cvf.cz/souteze.php?action=skupina&id=1386>

Obr. 10 Volejbalové týmy na 1 000 000 obyvatel

Na mapě můžeme vidět několik shluků kolem okresů s velkými městy, jakými jsou Praha, Liberec, Ostrava a Olomouc.

Po zvážení soutěží, kde nejvyšší mužská liga získala koeficient 5,6 druhá 2,8 a nejvyšší ženská 4,2 bodu, se pořadí mírně změní a pozice Jablonce, zejména díky tomu že jeho celek hraje pouze druhou nejvyšší soutěž, již není tak silná a první trojici tvoří okresy Nymburk, kde připadá na 1 000 000 obyvatel 62,90 vážených týmových bodů, první trojici ještě doplňují okresy Liberec (58,14) a Příbram (50,13 bodů).

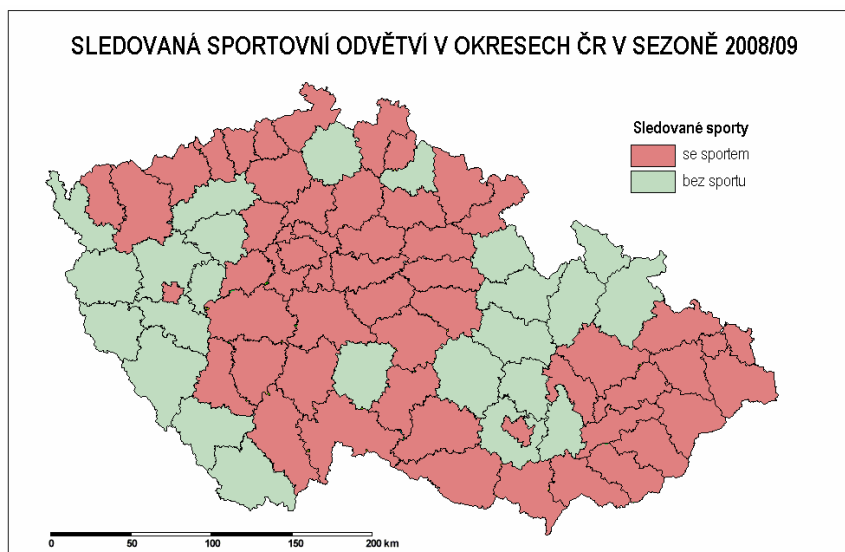
Obr. 11 Volejbalové týmy na 1 000 000 obyvatel – vážené údaje

Co se týče celků NUTS 3, nejvíce se volejbal provozuje v Libereckém kraji, kde připadá 6,86 týmů na milion obyvatel. Volejbal se neprovozuje v Plzeňském, Karlovarském, Královéhradeckém a Pardubickém kraji.

6. PROSTOROVÁ DIFERENCIACE KOLEKTIVNÍCH SPORTŮ (SYNTÉZA)

V průzkumu bylo sledováno pět sportovních odvětví, ve čtyřech z nich byly započítány dvě nejvyšší soutěže mužů a nejvyšší soutěž žen, výjimku tvoří pouze lední hokej, kde ženská liga započítána nebyla.

Při pohledu na mapu okresů bez jediného ze sledovaných sportovních odvětví jsou patrné dva velké územní celky, z nichž jeden je při jihozápadní hranici s Německem a tvoří ho 11 okresů a druhý se nalézá od okresů obklopující Kladský výběžek dále na jih k Brnu a je tvořen 10 okresy. Samostatnými okresy bez sportu jsou Česká Lípa, Semily a Pelhřimov.

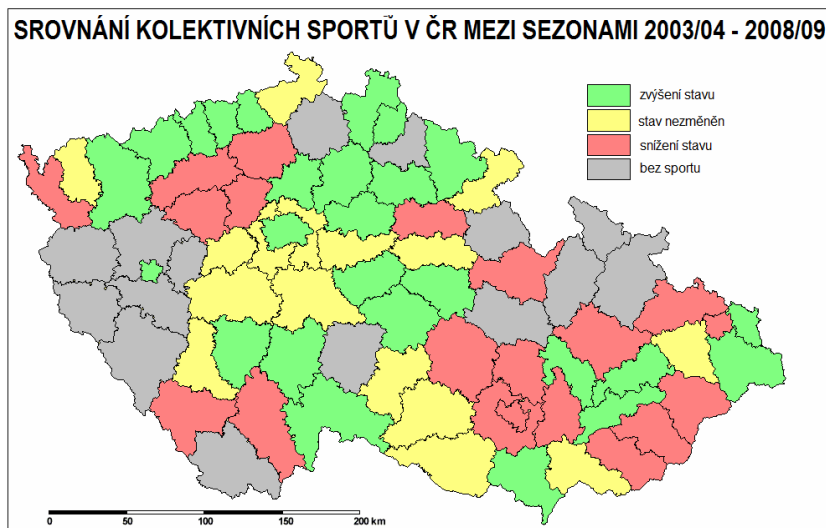
Obr. 12 Sledovaná sportovní odvětví v okresech ČR

Nepřítomnost sportů je ovlivněna několika faktory, jakými jsou nízká hustota zalidnění, města s nízkým počtem obyvatel, nebo snadná dosažitelnost k velkým sídelním jednotkám v sousedním okrese. Naopak silnou koncentraci sportů můžeme pozorovat zejména v okresech s velkými sídly a v oblastech s hustou koncentrací měst, jakými jsou oblast Krušných hor a severovýchodní Moravy a Slezska.

Celkem se ve statistice objevilo 171 týmů. Počet okresů, ve kterých hraje alespoň jeden celek alespoň jeden ze sportů, je 53 z celkového počtu 77 okresů. Pokud bychom tento stav porovnali s obdobím před pěti lety, zjistíme změny počtů v týmech i okresech. Zatím co počet týmů v sezóně 2003/04 byl 158, počet okresů, v nichž se některý ze sportů hrál, byl o něco vyšší, celkem 55. Tento fakt se odráží na indexu koncentrace sportů dle počtu obyvatel v okrese, kde můžeme sledovat pokles ze 70,76 % na konci roku 2003 na 66,31 % na konci roku 2008.

Při porovnávání obou ročníků je patrné, že se sledované sporty nevyskytují ani v jednom případě v 15 okresech. Dále bylo zjištěno, že v 16 okresech nebyl zaznamenán ani nárůst ani pokles počtu týmů. K poklesu došlo ve 20 případech, a naproti tomu k nárůstu v celkem 26 okresech. Svou roli ovšem hraje i fakt že počet účastníků byl v některých soutěžích zvýšen,

celkem o 13 týmů. K největším ztrátám došlo v okresech Louny a Opava kde se počet týmů v pětiletém období snížil o dva. Naopak největší zisky počtu týmů vykazují okres Karviná se čtyřmi týmy navíc, Trutnov se třemi a okresy Jindřichův Hradec, Havlíčkův Brod, Břeclav a Prostějov se dvěma získanými týmy. Co se týče jednotlivých sportů tak nejvýraznější ztráty dvou celků dosáhly okresy Ostrava-město v házené Praha hlavní město v basketbale. Naopak největší nárůst dvou týmů vykazují okres Plzeň-město v házené a Praha ve fotbale a volejbale.

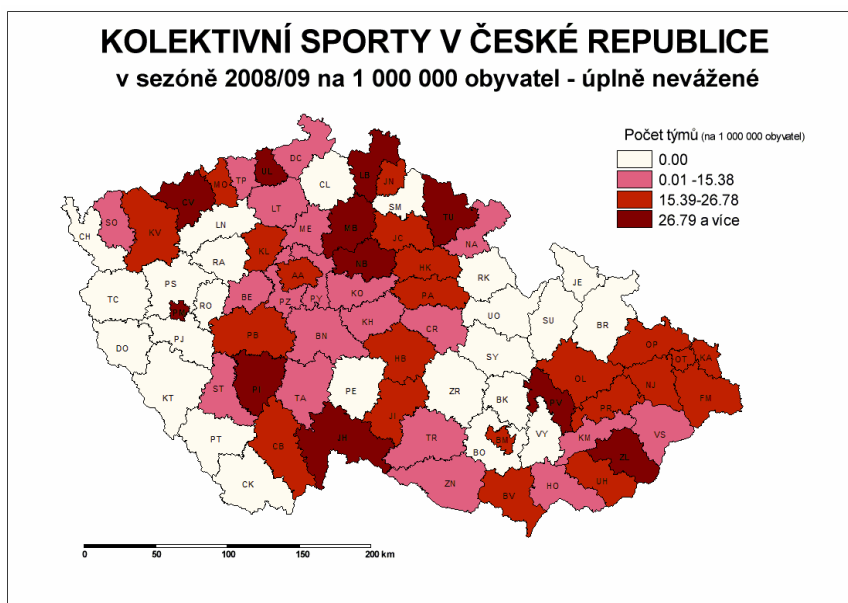

Obr. 13 Srovnání kolektivních sportů v ČR mezi sezónami 2003/04 a 2008/09

V sezóně 2003/04 patřili k nejvýznamnějším okresům z hlediska přepočtu počtu týmů na 1 000 obyvatel okresy Plzeň-město s 36,55 týmy, Zlín s 36,11 týmy, Hradec Králové s 31,40 týmy, Olomouc s 31,20 týmy a Ostrava-město s 28,75 týmy. I během pěti let bylo v tomto ukazateli v další sledované sezóně 2008/09 došlo ke značným změnám, kdy nejvyšších hodnot počtu týmů na počet obyvatel¹⁰, dosahuje okres Prostějov (45,39), Plzeň-město (37,81), Nymburk (33,26), Trutnov (33,12) a Ústí nad Labem (33,05). K největším ztrátám ve sledovaném mezidobí zaznamenaly okresy Louny (-23,28), Prachatice (-19,43) a Rakovník (-18,43). Naopak největší nárůst byl zaznamenán v okresech Trutnov (24,77), Jindřichův Hradec (21,37) a Havlíčkův Brod (20,82).

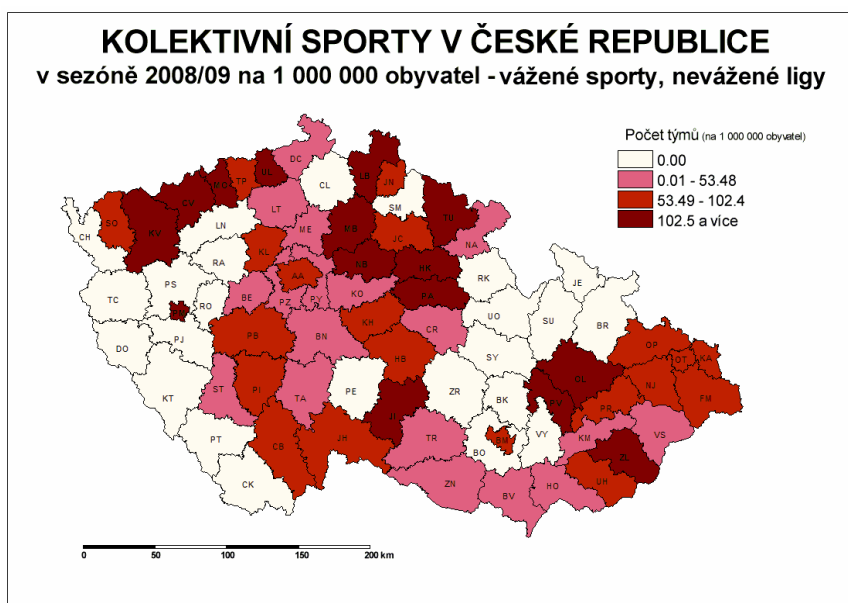
V sezóně 2008/09 patřili k nejvýznamnějším okresům z hlediska přepočtu počtu týmů na 1 000 obyvatel okresy Prostějov s 45,39 týmy, Plzeň - město s 37,81 týmy, Nymburk s 33,26 týmy, Trutnov s 33,12 týmy, a Ústí nad Labem s 33,05 týmy.

¹⁰ Počet obyvatel podle oblastí, krajů a okresů v roce 2008 - [http://czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/750032E0F6/\\$File/400108q414.xls](http://czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/750032E0F6/$File/400108q414.xls)

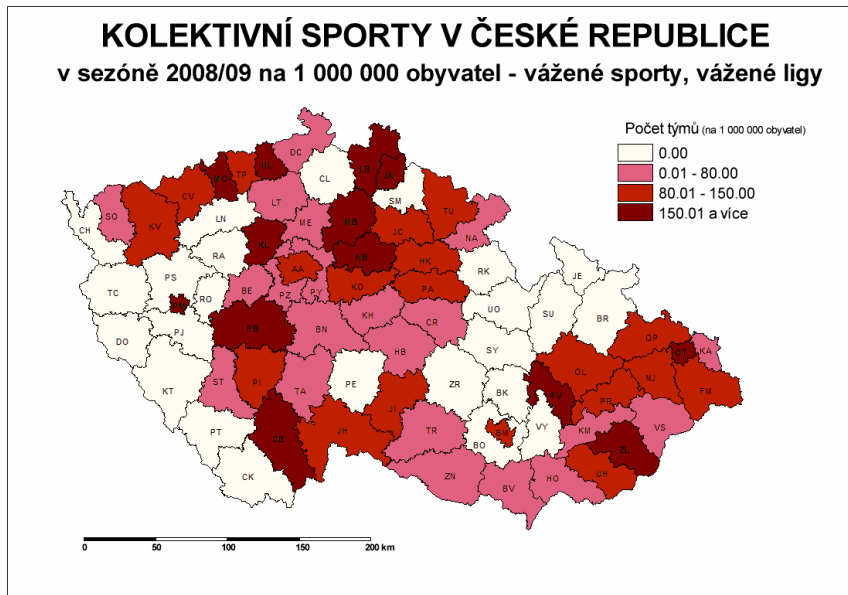
Obr. 14 Kolektivní sporty v ČR – nevážené údaje

Jednou z možností hodnocení úrovně jednotlivých sportů je i započítání váhových indexů, jež vzešly z hodnocení expertů. Tohoto hodnocení se účastnili 3 lektori Univerzity Palackého a dva studenti. Smyslem hodnocení bylo přidělit váhu jednotlivým sportům od 1 do 6, kdy 6 dává sportu největší váhu dle osobního názoru. Tato krátká anketa přidělila indexy dle průměrného hodnocení. Fotbal získal průměrnou hodnotu 6,0 bodů, lední hokej 4,4 bodů, basketbalu bylo přiděleno 3,8 bodů a házená s volejbalem získaly po 2,8 bodech. Toto hodnocení je podrobněji popsáno v metodické části práce. Při tomto hodnocení, jež bralo v úvahu váhu jednotlivých sportů, a počet obyvatel dosáhl nejvyššího výsledku okres Plzeň - město, který získal 154,49 vážených bodů, v první trojici figurují ještě okresy Jihlava (146,59 bodů) a Prostějov (145,24 bodů). Pro srovnání okres Praha, jakožto okres s největším absolutním počtem týmů, získal díky vysokému počtu obyvatel 87,58 bodů, což ho řadí na 23. místo mezi okresy.

Obr. 15 Kolektivní sporty v ČR – vážené sporty, nevážené ligy

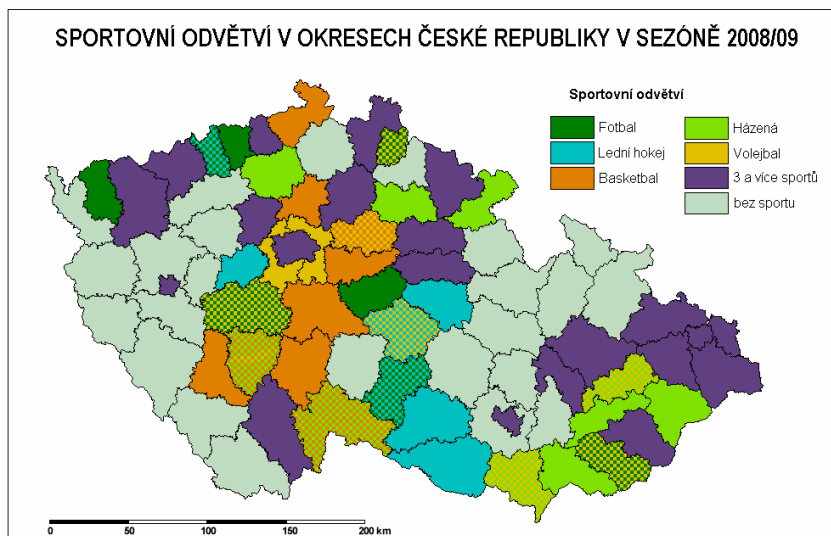
V případě, že byla započítána jak váha sportu, tak i vliv jednotlivých lig, jejichž váha je blíže popsána v metodické části práce, se stala nejúspěšnějším okresem Mladá Boleslav, která má své zástupce v nejvyšších ligách mužů ve fotbale, hokeji i volejbale, získala tak necelých 250 vážených bodů. Dalšími úspěšnými okresy v tomto ohledu jsou Nymburk (230,61) a Liberec (226,62 bodů).

Obr. 14 Kolektivní sporty v ČR – vážené sporty, vážené ligy

Na území ČR se nachází několik okresů s pouze jedním či dvěma sporty, z tohoto hlediska si můžeme všimnout několika oblastí, které jsou typické pro konkrétní sport. Z tohoto pohledu je patrná oblast ledního hokeje na jižním pomezí Moravy a Čech zahrnující okresy Chrudim, Havlíčkův Brod, Jihlava, Třebíč a Znojmo. Další sport, který tvoří souvislejší území je oblast Československého pomezí, je házená a zahrnuje okresy Vsetín, Kroměříž, Přerov, Hodonín a

Břeclav. Souvislejší území, jež zahrnuje jeden sport a to basketbal, se nalézá ve východní části Středočeského kraje a zasahuje dále na jih až do Jihočeského kraje.

Obr. 17 Sportovní odvětví v okresech ČR v sezóně 2008/09

Další faktor, který byl při analýze brán v úvahu, byl absolutní počet týmů na počet obcí a obcí se statutem města v okresech³⁶. Nejvyšších hodnot dosáhly okresy s jedním městem Praha, Brno, Ostrava a Plzeň, na dalších místech se nacházejí okres Ústí nad Labem, kde se nachází 1,33 týmů na jedno město a okresy Olomouc a Prostějov s jedním týmem na město. Pokud se na rozdělení podíváme z pohledu počtu týmů na celkový počet obcí v okrese, patří opět první pozice okresům s jednou obcí, další místa obsadili okresy Karviná, která má 0,31 týmů na jednu obec, dále pak Ústí nad Labem (0,17) a Most (0,12). Za předpokladu, že by se započítával pouze počet měst, tak by se na dalších místech za okresy s jedním městem umístili okresy Ústí nad Labem (5,67), Olomouc (4,13) a Hradec Králové (3,37).

Jednou z možností je hodnocení územní diference z hlediska vyšších územně správních celků. Další hierarchický stupeň je NUTS 3; Česká republika má celkem 14 celků této úrovně. Nejvíce je sport v přepočtu na počet obyvatel zastoupen v Olomouckém kraji, kde připadá 21,80 sportovních týmů na 1 000 000 obyvatel, což je způsobeno vysokým počtem týmů v okresech Olomouc Prostějov a nízkému počtu obyvatel v kraji. Nejméně týmů má z tohoto pohledu Pardubický kraj, ve kterém se nachází pouze 5 týmů a připadá tak na 1 000 000 obyvatel pouhých 9,71 celků.

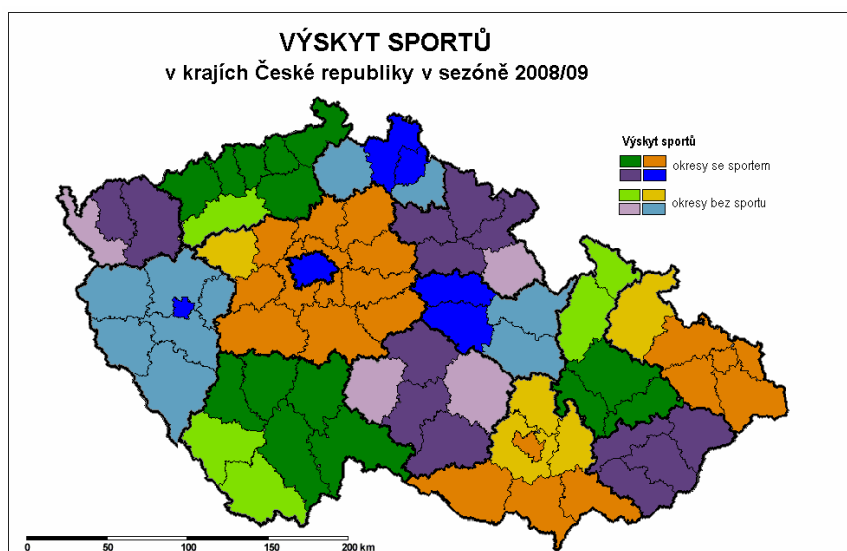
³⁶ Jednotlivé údaje pochází z <http://www.risy.cz/> ze základních geografických údajů za kraje

Tab. 5 Počet týmů na 1 000 000 obyvatel

Kraj	sport/obyv.*
Olomoucký	21,80
Praha	20,27
Královehradecký	19,84
Zlínský	18,60
Moravskoslezský	18,40
Ústecký	17,94
Jihočeský	17,29
Liberecký	16,01
Středočeský	15,44
Karlovarský	12,97
Plzeňský	12,29
Vysočina	11,64
Jihomoravský	11,33
Pardubický	9,71

(*počet obyvatel k 31. 12. 2008, zdroj: <http://czso.cz/>)

Za předpokladu, že se podíváme na jednotlivé kraje z hlediska indexu koncentrace sportů v okresech, zjistíme, že největší koncentrovanost je v Plzeňském kraji, kde v okrese Plzeň-město je koncentrováno všech 7 celků v kraji. Další vysokou míru koncentrace zaznamenal Pardubický kraj, kde jsou 4 celky v Pardubickém a jeden v Chrudimském okrese a tento kraj tak dosahuje indexu koncentrace ve výši 79,80 %. Na druhém pólu tabulky stojí okres Olomouc s 60,54 %. Ovšem nejvíce diverzifikovaný okres je Moravskoslezský a to díky vysoké koncentraci sídel a obyvatelstva a rovnoměrnému rozložení sportovních celků v prostoru. Index koncentrace v tomto kraji činí 57,68 %.

Obr. 14 Výskyt sportů v krajích ČR v sezóně 2008/09

Z hlediska celkového počtu sportovních týmů na počet obyvatel¹¹ v krajích je nejvíce profesionálních oddílů ve sledovaných sportech v Olomouckém kraji, kde připadá 21,80 týmů na 1 000 000 obyvatel, nejslabším je v tomto ukazateli kraj Pardubický. Za předpokladu, že bychom se podívali na jednotlivé sporty zvlášť, lze za nejvíce fotbalovější označit Prahu, hokej je relativně nejvíce rozšířen v Ústeckém, házená v Olomouckém, basketbal v Jihočeském a volejbal v Libereckém kraji. Celkově je relativně nejpoulnější právě házená v Olomouckém kraji, kde připadá na jeden tým zhruba 107 000 obyvatel, což je nejméně ze všech sportů ve všech krajích.

Pokud mluvíme o profesionálním sportu, tak jedním z hlavních faktorů existence sportu je ekonomický faktor. Jako hlavní ukazatele byly vybrány počet týmů na počet ekonomických subjektů³⁷ a počet týmů na HDP na obyvatelstvo v Kč³⁸. Mnohé ekonomické faktory se však v rámci okresů neuvádějí, proto bylo srovnání provedeno na hierarchické úrovni krajů. Co se týče porovnání na základě počtu ekonomických subjektů v kraji, je v tomto směru nejefektivnějším krajem kraj Olomoucký, kde připadá 10,59 týmů na 100 000 ekonomických subjektů v kraji, následuje Moravskoslezský kraj s 9,76 týmy a Ústecký s 8,72 na opačném pólu se nachází Karlovarský (5,14), Jihomoravský (4,83) a Pardubický (4,67) kraj. Z hlediska HDP na obyvatelstvo je nejvýraznější Moravskoslezský kraj (8,03 týmů/HDP na obyvatelstvo), jež je následován Středočeským (5,89) a Olomouckým krajem (5,45). V tomto ohledu Jsou nejslabšími regiony Vysočina (2,08), Pardubický (1,72) a Karlovarský kraj (1,66).

¹¹ [http://czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/750032E0F6/\\$File/400108q414.xls](http://czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/750032E0F6/$File/400108q414.xls)- Počet obyvatel podle oblastí, krajů a okresů v roce 2008

³⁷ Organizační struktura - <http://www.risy.cz/index.php?pid=202&sid=1134&mid=453>

³⁸ Český statistický úřad - [http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/000039C395/\\$File/13710840.xls](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/000039C395/$File/13710840.xls)

7. ZÁVĚR

V této bakalářské práci bylo zjištěno, že pozice geografie sportu v systému geografických věd má větší či menší interakce s téměř všemi disciplínami fyzické i socioekonomické geografie, kdy geografii sportu řadíme právě do druhé z nich. Sport na území České republiky se vyskytuje celkem v 53 okresech a zbývajících 24 okresů je bez sportu, tyto okresy tvoří dvě souvislá území a tři okresy se nacházejí samostatně, což je způsobeno zejména špatným zázemím vycházejícím z nízkého počtu obyvatel, či blízkosti k velkým centrům. Byl potvrzen předpoklad, že se sport vyskytuje hlavně ve velkých sídlech, jež tvoří jádra okresů a největší počty profesionálních týmů jsou právě ve velkoměstech. Pro potřeby lepšího hodnocení tak bylo použito výsledků, jež srovnávají okresy dle počtu týmů na počet obyvatel. V tomto případě se tak do popředí dostaly okresy, jež mají více než 3 týmy na 100 000 obyvatel. Z hlediska nevážených relativních údajů jsou tak v čele okresy Prostějov, Plzeň – město a Nymburk. Dále bylo zjištěno, že při započítání zvolených váhových indexů, které preferují fotbal, lední hokej a basketbal se dosahovaly nejvyšších hodnot okresy, jež se právě těmto sportům věnují. Při této metodě jsou nejúspěšnějšími okresy Plzeň – město, Jihlava a Prostějov. Dalším kritériem bylo zohlednění postavení týmů v jednotlivých ligách. Z tohoto pohledu patří okresy Mladá Boleslav, Nymburk a Liberec k územím s největším rozšířením sportu.

Při hodnocení krajské úrovně, byla zjištěna silná koncentrace v Plzeňském kraji z důvodu přítomnosti sportu pouze v okrese Plzeň – město. Na opačném pólu tohoto hodnocení stojí Moravskoslezský kraj, ve kterém je sport nevíce rozptýlen. Při zjištění relativních hodnot, které ukazují počet týmů na počet obyvatel je nejvíce sportovních oddílů v Olomouckém kraji, nejméně potom v Pardubickém kraji. Olomoucký kraj je na tom nejlépe i z hlediska počtu týmů na počet ekonomických subjektů. Nejhůře v tomto ohledu dopadl opět kraj Pardubický. Druhým zvoleným ukazatelem byl počet týmů na HDP na obyvatele. Nejmenších čísel opět dosáhl kraje Karlovarský a nejlepšího výsledku dosáhl Moravskoslezský kraj. Z celkového pohledu při srovnání krajů na základě počtu týmů na počet obyvatel, ekonomice a rozptýlení v prostoru jsou nejefektivnější Olomoucký a Moravskoslezský kraj, nejméně pak kraje Pardubický a Moravskoslezský. Tato bakalářská práce může přispět dalšímu průzkumu při sledování dalších odvětví na území České republiky.

8. SHRnutí

Územní diferenciaci kolektivních sportů v České republice, na příkladě vybraných profesionálně provozovaných odvětví sportu, je ovlivněna několika faktory, které hrají důležitou roli při jejím rozmístění v prostoru. K hlavním důvodům patří velikost sídel a jejich rozmístění v prostoru, dále pak ekonomické zázemí týmů, které do jisté míry vychází z ekonomické vyspělosti daného regionu. V neposlední řadě je existence sportu stále ještě ovlivňována i tradicí, ať už v případě sportovního odvětví jako takového, či konkrétního týmu. Samotné rozmístění sportu dle sledovaných kritérií, kterými byly profesionalismus a popularita sporu, je charakteristické koncentrací do velkých center a také bylo zjištěno, že na území České republiky se sport vyskytuje celkem v 53 okresech a existují dvě rozsáhlejší území, kde se sport nevyskytuje vůbec. Tyto celky se nacházejí při jihozápadní hranici České republiky s Německem a na Českomoravském pomezí. Neexistence sportu je ovlivněna malým potenciálem jednoho či více faktorů, jež jsou pro výskyt sportu důležitým předpokladem.

SUMMARY

The territorial differentiation of collective sports in the Czech Republic, on instance of a selective professionally run branch of sport, is affected by several factors that can play an important role on its placement in space. The main reason belongs to the size of settlement and their location in space, further more the economic background of teams, which appears from economics forwardness of the existent region. Last but not least is the existence of sport influenced also by tradition, in the case of a sports branch itself, or a particular team. The dislocation of sport in accordance with monitored conditions, which were professionalism and popularity of sport, is a characteristic concentration to the big centres and as well as was found out, that in the territory of Czech Republic sports appeared totally in 53 districts and there are two more extensive territories, where sport does not appear at all. These units are situated on the southwest border of the Czech Republic with Germany and on Bohemian and Moravian borderland. Absence of sport is affected by a small potential for one or more factors, which are for the occurrence of sport important presumption.

Klíčová slova: Česká republika, geografie sportu, kolektivní sport, prostorová diferenciaci, sportovní disciplína, sportovní tým

Key words: Czech Republic, geography of sport, collective sport, space differentiation, sports discipline, sports team

9. POUŽITÉ ZDROJE

1. ZUBRICZKÝ, Gabriel. Príspevok k analýze regionálnej diferenciacie Slovenska na príklade profesionálneho športu. In *Acta facultatis rerum naturalium Universitatis Comenianae – Geographica*, č. 39. Bratislava : [s.n.], 1996. s. 247-253.
2. KRÁTKÝ, František. *Dějiny tělesné výchovy : 1. díl, Od nejstarších dob do roku 1848*. Praha : Olympia, 1974. 258 s.
3. SEKOT, Aleš, et al. *Sociální dimenze sportu*. Brno : [s.n.], 2004. 245 s. (ISBN 80-210-3581-1)
4. VAŘURA, Vladimír. *Silvio Berlusconi* [online]. 2009 [cit. 2009-03-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.financnici.cz/silvio-berlusconi>>.
5. TURIANSKI, Bill. *Germany: Clubs in the 2008-'09 Bundesliga* [online]. 2008 [cit. 2009-03-17]. Dostupný z WWW: <<http://billsportsmaps.com/?cat=13>>.
6. Wikipedia. *TSG 1899 Hoffenheim* [online]. 2009 [cit. 2009-03-17]. Dostupný z WWW: <http://de.wikipedia.org/wiki/TSG_1899_Hoffenheim>.
7. ČUBA, František, DIVILA, Emil. *Cesty k prosperitě*. Praha : Svoboda, 1989. 220 s. ISBN 8020500073.
8. KUBEŠ, Jan. *ÚVOD DO STUDIA GEOGRAFIE II* [online]. [2008] [cit. 2009-03-20]. Dostupný z WWW: <http://www.pf.jcu.cz/stru/katedry/z/vyuka/teor_geog.doc>.
9. KLIMA, Kristián. *Olympiády bez pravidiel* [online]. 2008 [cit. 2009-03-21]. Dostupný z WWW: <http://www.izurnal.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=1990&Itemid=89>.
10. Český statistický úřad. *Počet obyvatel podle oblastí, krajů a okresů v roce 2008* [online]. [2009] [cit. 2009-03-23]. Dostupný z WWW: <[http://czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/750032E0F6/\\$File/400108q414.xls](http://czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/750032E0F6/$File/400108q414.xls)>.
11. NAVARA, Martin, BUZEK, M, ONDŘEJ, O. *Kopaná - teorie a didaktika*. Praha : SPN, 1986. 182 s.
12. ŠÁLEK, J. *Český fotbal*. Praha : Olympia, 2000. 168 s. 80-7033-190-9.
13. ŠEVČÍK, Josef. *Králové ligového trůnu*. [s.l.] : [s.n.], 2004. 225 s. ISBN 80-86221-83-0.
14. Český svaz ledního hokeje. *Historie* [online]. c2003 [cit. 2009-03-27]. Dostupný z WWW: <http://www.cslh.cz/index.php?lng=CZ&webid=358&view=clanek_static&id=461&openid=461>.
15. GUT, Karel, VLK, Gustav. *Světový hokej*. Praha : Olympia, 1986. 129 s. ISBN 80-7033-056-2.
16. TÁBORSKÝ, František. *Dějiny sportovních házenkářských her* [online]. [2004] [cit. 2009-03-28]. Dostupný z WWW: <http://www.chf.cz/chf/index.php?PAGE=cesky_s vaz_hazene/07_historie/historie_hazene.htm&iq=2>.
17. FORTIN, Jacques, et al. *Encyklopedie sportu : Svět sportu slovem i obrazem*. překl. Křelínová K.. Praha : Fortuna Print, 2003. 372 s. ISBN 80-7321-079-7.
18. *Historie BASKETBALU* [online]. 2007 [cit. 2009-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.basketballworld.estranky.cz/clanky/basketbal/historie-basketbalu>>.
19. Česká basketbalová federace. *Historie* [online]. 2009 [cit. 2009-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.cbf.cz/supp/divs.php>>.
20. EJEM, Jméno. *Volejbal*. Praha : Olympia, 1988. 167 s.
21. VÍT, Jaroslav. *80 let organizovaného volejbalu v České republice*. Brno : [s.n.], 2001. 158 s. ISBN 80-86510-04-2.

22. Český fotbalový svaz. *Týmy gambrinus ligy* [online]. 2008 [cit. 2009-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.gambrinusliga.cz/>>.
 23. Českomoravský fotbalový svaz. *Druhá liga - adresář klubů* [online]. 2008 [cit. 2009-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://nv.fotbal.cz/domaci-souteze/druha-liga/adresar-klubu/index.php>>.
 24. Českomoravský fotbalový svaz. *Liga žen* [online]. 2008 [cit. 2009-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://nv.fotbal.cz/zensky-fotbal/souteze/souteze.asp?soutez=005J1A>>.
 25. Hokej.cz. *O2 extraliga* [online]. [2008] [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.hokej.cz/index.php?lng=CZ&webid=390&view=>>>.
 26. Hokej.cz. *1. liga* [online]. [2008] [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.hokej.cz/index.php?lng=CZ&webid=399&view=>>>.
 27. Trinet a.s.. *ZUBR EXTRALIGA HÁZENÉ* [online]. [2008] [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <http://www2.chf.cz/index_extraliga.aspx>.
 28. Trinet a.s.. *Mistrovské soutěže - 1.liga muži* [online]. 2008 [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.chf.cz/chf/index.php?PAGE=12&op=02&opt=table3>>.
 29. Trinet a.s.. *WOMEN HANDBALL INTERNATIONAL LEAGUE* [online]. 2008 [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <http://www2.chf.cz/index_whil.aspx>.
 30. Česká basketbalová federace. *Muži, Mattoni NBL* [online]. 2009 [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.cbf.cz/supp/?d=240>>.
 31. Česká basketbalová federace. *Muži, 1. liga* [online]. 2008 [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.cbf.cz/supp/index.php?d=265>>.
 32. Česká basketbalová federace. *Ženy, ŽBL* [online]. 2008 [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.cbf.cz/supp/index.php?d=241>>.
 33. Český volejbalový svaz. *Kooperativa Extraliga muži, družstva* [online]. 2009 [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.cvf.cz/?rubrika=217>>.
 34. Český volejbalový svaz. *Extraliga ženy, družstva* [online]. [2008] [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.cvf.cz/?rubrika=223>>.
 35. Český volejbalový svaz. *Skupina 1-M* [online]. [2008] [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.cvf.cz/souteze.php?action=skupina&id=1386>>.
 36. Centrum pro regionální rozvoj České republiky. *Portál Regionálních Informačních Servisů* [online]. c2005-2008 [cit. 2009-04-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.risy.cz/>>. základní geografické údajů za kraje
 37. Centrum pro regionální rozvoj České republiky. *Organizační struktura* [online]. 2005-2008 [cit. 2009-04-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.risy.cz/index.php?pid=202&sid=1134&mid=453>>.
 38. Český statistický úřad. *Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele* [online]. c2009 [cit. 2009-04-12]. Dostupný z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/000039C395/\\$File/13710840.xls](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/000039C395/$File/13710840.xls)>.
- ČMFS. *Historie Gambrinus ligy 2003/2004* [online]. 2000-2008 [cit. 2009-04-16]. Dostupný z WWW: <<http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=5193&tmplid=1292>>.
 - ČMFS. *Historie II. ligy 2003/2004* [online]. 2000-2008 [cit. 2009-04-16]. Dostupný z WWW: <<http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=9294&tmplid=1292>>.
 - AC Sparta Praha. *Tým: Ženy A* [online]. c2008 [cit. 2009-04-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.sparta.cz/srv/www/cs/football/match/viewMatches.do?contestId=9&seasonId=9>>.

- Hokej.cz. 2003 - 2004 [online]. [1998-2009] [cit. 2009-04-16]. Dostupný z WWW: <http://www.hokej.cz/index.php?view=&lng=CZ&webid=387&id=0&rnd=&debug=&ban=&developt=&search_text=hledan%FD+v%FDraz&search_where=3&webuser_login=&webuser_passw=&news_email=@&idk=0&ids=&sezona=&razeni=&sezona=2003&ids%5B%5D=691&typ_tabulky=0&act=>>.
- Hokej.cz. 2003 - 2004 [online]. [1998-2009] [cit. 2009-04-16]. Dostupný z WWW: <http://www.hokej.cz/index.php?view=&lng=CZ&webid=396&id=0&rnd=&debug=&ban=&developt=&search_text=hledan%FD+v%FDraz&search_where=3&webuser_login=&webuser_passw=&news_email=@&idk=0&ids=&sezona=&razeni=&sezona=2003&ids%5B%5D=699&typ_tabulky=0&act=>>.
- ČSH. *Mistrovské soutěže - HIL 2003 - 2004* [online]. c2003 [cit. 2009-04-16]. Dostupný z WWW: <http://www.chf.cz/hil/index.php?PAGE=2&opt=table2&pathext=02_vysledky_-_tabulky/>>.
- ČSH. *Mistrovské soutěže - 1.liga ČR muži* [online]. [2005] [cit. 2009-04-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.chf.cz/chf/index.php?PAGE=3&op=02>>>.
- ČSH. *Mistrovské soutěže - WHIL* [online]. [2005] [cit. 2009-04-16]. Dostupný z WWW: <http://www.chf.cz/whil/index.php?PAGE=2&opt=table2&pathext=02_vysledky_-_tabulky/>>.
- Česká basketbalová federace. Muži Mattoni NBL: *Ročník 2003/04* [online]. 2009 [cit. 2009-04-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.cbf.cz/supp/index.php?d=24>>>.
- Česká basketbalová federace. Muži, 2. liga: *Ročník 2003/04* [online]. 2009 [cit. 2009-04-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.cbf.cz/supp/index.php?d=26>>>.
- Česká basketbalová federace. Ženy, ženská basketbalová liga: *Ročník 2003/04* [online]. 2009 [cit. 2009-04-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.cbf.cz/supp/index.php?d=25>>>.
- Šritter, Jan. *VOLEJBAL.CZ - liga2003 EX-M* [online]. c2008 [cit. 2009-04-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.volejbal.cz/wsport/?action=skupina&soutez=liga2003&skupina=EX-M>>>.
- Šritter, Jan. *VOLEJBAL.CZ - liga2003 I-M* [online]. c2008 [cit. 2009-04-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.volejbal.cz/wsport/?action=skupina&soutez=liga2003&skupina=I-M>>>.
- Šritter, Jan. *VOLEJBAL.CZ - liga2003 EX-Z* [online]. c2008 [cit. 2009-04-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.volejbal.cz/wsport/?action=skupina&soutez=liga2003&skupina=EX-Z>>>.
- ADAMÍK, Jiří, *Rozdílná specifika vnímání profesionálního fotbalu v České republice a ve Velké Británii*. Brno : [s.n.], 2006. 33 s. Bakalářská práce
- LEITNER, David, *Budoucí vývoj sportu: Lední hokej – minulost, současnost a budoucnost*. Brno : [s.n.], 2006. 40 s. Bakalářská práce
- ŽŮREK, Petr, *Analýza mládežnické házené Zubří před a po vzniku projektu Talent házená*. Brno : [s.n.], 2003. 63 s. Diplomová práce
- PAVLÍK, Jindřich, *Nové možnosti sledování herního výkonu ve volejbalu*. Brno : [s.n.], 2007. 52 s. Diplomová práce
- ČERNÝ, Jiří, *Sport, mládež a volný čas*. Brno : [s.n.], 2007. 176 s. Rigorózní práce